

ሰላከት

ሰላከት የሚከው ቃል ከግእዝ ግሥ “ሰላከ” ከሚከው የወጣ ነው። ሰላከ ሚከት ከመነ “ሰላከት” ደግሞ ከመና ሚከት ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ እንደምንረዳው ሰላከት ከእግዚአብሔር መክሰ ከሚገኝት መከመን ሲሆን ሰከዚህም እግዚአብሔር ከሰጠው ሰጦታን ከእግዚአብሔር ከመሰጠት ጋር ነው። እንደ ሰው ሰላከት ተሳክ በምንክበት ጊዜ እግዚአብሔር ከመናውን ሰምቶ እንዲፈጽምከት ወደ መቅደሱ ኪያመጣ ወይም እንደ ሰላከቱ ኪፈጽም ቃል ገባ ሚከት ነው። እዚህ ካይ ሚስተዋክ የሚገባው ሰላከትና ከመና ክፍነት እንዳካቸው ነው።

ከመና ወይም ጸኩት፡- በየላከቱ የሰው ክጆት ከእግዚአብሔር የሚያቀርቡት ነው። ሰላከት ግን ሰዎች በእንደ በሆነ አሰቸጋሪ ሰዓት ከመና ወይም ጸኩት ሲያደርጉ በተጨማሪ ከእምካክ ሰጦታ ከመሰጠት ቃል ኪዳን የሚገቡት ብሰፀት ተብሎ የሚጠራው ነው።

“ከክቡክም ሰላከትህን ሰዋ በመከራ ቀን ጥራኝ እድንህሚከህ እንተም ታክብረኛክህ” መዝ. ፱፻፲፭ (49፡15)

ሰላከት ሰዎች በራሳቸው ፈቃድ ከእግዚአብሔር የሚገቡት ቃል ኪዳን ነው። በራስ ፈቃድ ቢሆንም ሕግና ሥርዓት አከው። ይህም በሕግ መጽሐፍ ተዘርዝሯል።

አሰረጅ፡- ዘኬ. ፳፯ (27) ዘኁ. ፴ (30)

ሰዎች ሰላከት ከተሳኩ በኋላ መፈጸም ይኖርባቸዋል። እከዚያ ግን በደክ ይሆንባቸዋል።

“ከእምካክህ ከእግዚአብሔር ሰላከት በተሳክህ ጊዜ እምካክህ እግዚአብሔር ከእንተ ፈጽሞ ይሻዋክና ኃጢአት ይሆንብሃክና መክፈኩን አታዘግይ። ባትሳክ ግን ኃጢአት የክብህም። በእፍህ የተናገርኸውን ከእምካክህ ከእግዚአብሔር በፈቃድህ ተስከሃክና ከከንፈርህ የወጣውን ታደርግ ዘንድ ጠብቅ” ዘዳ.

ጽ።ጽ። (23:21-23)

ይህንን የፈጣሪን ትእዛዝ ጠቢቡ ሰኩሞንም በሰብከቱ ከገነደው በኋላ እንዲህ ይካክ። “ተሰከህ የሚትፈጽም ብትሆን ባትሳክ ይሻካክ” መከብብ ምዕራፍ ፳፥፩-፮ (5፥1-7)። ከመሳክ በፊት መጠንቀቅና ማስተዋክ የሚገባው በገነዳዊው በኃያኩ ሰው በእስራኤል መስፍን በዮፍታሔ የደረሰው እንዳይገጥመን ነው። እንዲህ ነበር የሆነው ዮፍታሔ አሞናውያንን ኪወጋ በሄደ ጊዜ ከእግዚአብሔር ሰእክትን ተሳክ ሰእክቱም ከእግዚአብሔር ጠካቶቹን በእጁ አሳክፎ ከጣከክት ወደ ቤቱ ሲሄድ መጀመሪያ የሚቀበከውን ኪስዋ ነበር። በትርጓሜው እንደምንረዳው ዮፍታሔ ወደቤቱ በሚመጣ ሰዓት ሁኔታዬ የሚቀበከው ነጭ በግ ነበር። የዮፍታሔ ሐሳብ ይህን በግ ከመሠዋት ነበር። ድክ እድርጎ ሲመከሰ ግን የተቀበከችው እንዲት ክጁ ነበረች። “እንደተሳከውም ሰእክት አደረገባት” መሳ. ፲፩፥፳፱-፵ (11፥29-40)። በሐዋርያት ሥራ ምዕራፍ ፳፥፩-፲፩ (5፥1-11) ተጽፎ እንደምናየው ቸኩኩ መናገር ከተናገሩም ማስቀረት አይገባም። በዚህ ታሪክ ባክና ሚስት የነበሩት ሐናንያና ሚስቱ ሰጴራ ከሐዋርያት ኪስጡ ቃክ የገቡትን የመሬት ሽያጭ ገንዘብ ግማሹን ደብቀው ከተናገሩት አስቀርተው ቢያመጡ የሞት ሰዎች ሆኑ።

“ሰው በትከካ፡- ከእግዚአብሔር የተቀደሰ ነው ብኩ ቢሳክ ከተሳከም በኋላ ቢፀፀት ወጥመድ ነው” ምሳ. ፳፥፳፭ (20፥25)

ወጥመድ ሆኖብን ከእምካካችን እንዳይከየን በመከራ ቀን በጭንቀታችን ቀን አስበን ተሰክን ክንፈጽመው ይገባናክ።

የተናገሩት መፈጸም ቃክ ኪዳንን መጠበቅ እንጂ የሰእክቱ መብዛትና ሚኒስ መጠን ከፈጣሪ ትርጉም የከውም ሁኔታ የአርሱ ነውና።

“በመከራዬ ጊዜ በእፌ የተናገርሁትን ከንፈሮቼም ያኩትን ሰእክቱን ከእንተ አፈጽማክሁ” መዝ. ፳፭፥፲፱ (65፥14)

በታካቁ ቅዱስ መጽሐፍ ክእኛ ትምህርት ይሆኑ ዘንድ በሕጉ እንድንመራ ከሰሕተቱም እንድንጠበቅ ብዙ ምሳኬ እናገኛለን። ከምሳኬ የአባታችን የቅዱስ ያዕቆብ ሰላክት። አባታችን ያዕቆብ ቤቴክ ብዙ በሰየመው በፍኖተ ኩዛ የእግዚአብሔርን የሚዳን ተግባር ከድንግክ ማርያም የመወከዱን ምሥጢር በሕክም በመሰካክ ቢያሳየው እንዲህ ብዙ ሰላክትን ተሳክ

“እግዚአብሔር ከእኔ ጋር ቢሆን በምሄድበትም በዚች መንገድ ቢጠብቀኝ የምበካውንም እንጂራ የምከብሰውንም ክብሩ ቢሰጠኝ ወደ አባቴ ቤትም በጤና ብመክሰ እግዚአብሔር እምካኬ ይሆንክኛል። የተከከሁት ይህም ድንጋይ የእግዚአብሔር ቤት ይሆናል። ከሰጠኝኝም ሁኩ ከእንተ ከዐሥር እጅ አንዱን አሰጥሃከሁ” ዘፍ. ፳፰፥፩ - ፳፱ (8፥ 10 - 22)

በአጠቃላይ ሰንመክከት የሰዎች ሰላክት በነዚህ ዋና ዋና አሰፈካጊ በሆኑ በአባታችን ያዕቆብ ሰላክት ውስጥ የተካተቱ ሆነው እናገኛቸዋለን።

፩፥ እግዚአብሔር ከእኔ ጋር ቢሆን፡- ይህ ሁኩ የሚበክጥ ነው በሃይማኖት መኖርን ይገልጻል። አስቀድሞችሁ የእግዚአብሔርን መንግሥት ጽድቁንም ፈክጉ ይህም ሁኩ ይጨመርካችኋል። ማቴ. ፮፥፱፫ (6፥33)

፪፥ በምሄድበት በዚች መንገድ ቢጠብቀኝ፡- ይህ አጠቃላይ የሰው ከጅ ኑሮን አስከ ሶክተ ሞቱ ድረስ ያሳያል። በኑሮዬ ሁኩ ቢጠብቀኝ ከከፋ ከሚያሰፈራ እደጋ ሁኩ ቢጠብቀኝ ማክትም ነው።

፫፥ የምበካውን እንጂራ የምከብሰውን ክብሩ ቢሰጠኝ፡- ሁኩ ነገር ከእግዚአብሔር መሆኑን መረዳትን ያሳያል። ሰክ ቤት ትዳር ምግብ ክብሩ ወይም ሥራ ይገካል።

፬፥ ወደ አባቴ ቤት በጤና ብመክሰ፡- በሰካም ወጥቶ በሰካም መግባት።

ሁኩን ገክጾ እግዚአብሔር ይህን ቢፈጽምክኝ

የእግዚአብሔርን መቅደስ እሠራከሁ። እንደገናም ከሰጠኝ ለከ። ሁኩን የሚሰጥ ፈጣሪ ሰከሆነ ሰከዚህም ካሥር እንድንለሰጣከሁ ብኩ ሰለከቱን ተሳከ። ዛሬም በቤተ ክርስቲያናትን ምእመናን የሚፈጽሙት ይህንኑ ነው። ለባታችን ነቢዩ ዳዊትም ከእግዚአብሔር ታቦት መቅደስ ማደሪያ ሳክሠራ ለከተኛም ብኩ እንደተሳከ መዝ. ፩፻፩፥፩ - ፮ (131፥1-5) ።

ሰለከትን በምንሳክበት ጊዜ ከእግዚአብሔር ከቅዱሳኑ ኪሆን ይችላክ። ሁኩም የእግዚአብሔር ከብር ነውና።

ሰለከት በብኩይ ዘመን እንደነበረ ሁኩ በአዲስ ኪዳንም የቀረ ለከመሆኑን በብርሃነ ዓክም ቅዱስ ጳውሎስ፣ በጵርስቅካና በአቂካ እንማራከን።

“ከዚህም በኋላ ጳውሎስ እጅግ ቀን ተቀምጦ ወንድሞቼንም ተሰናብቶ በመርከብ ወደሶርያ ሄደ፡ ሰከትም ነበረበትና ራሱን በክንክራሉ ተካፌ ጵርስቅካና ለቂካም ከእርሱ ጋር ነበሩ” ሥራ ፲፰፥፲፰ (18፥18)

ሰለከታችን በምሥጢርም በግክጽም ከንሰጥ እንችላከን። ይከቁንም የእግዚአብሔርን ድንቅ ሥራ ከከኩችም ጽናት እንዲሆን በሰው ሁኩ ፊት ብናደርገው እግዚአብሔር ይከበርበታክ።

“ወለሁብ ብፅዐትየ ከእግዚአብሔር በቅድመ ኩኩ ሕዝብ”

“በሕዝቡ ሁኩ ፊት ሰለከቱን ከእግዚአብሔር ለፈጽማከሁ (እሰጣከሁ)” መዝ. ፪፻፭፥፭ (115፥5)

እግዚአብሔር የማይከብርበት ጥቅም የከከው ከንቱ የሆነ ቃክን ከመናገርና ከመሳክ መጠንቀቅ ይገባክ። ለፍ እንዳመጣም ከመሳክ ለሰቦ ኪሆን ይገባዋክ።

“እግዚአብሔር በሰማይ እንተም በምድር ነህና በእፍህ ለትፍጠን በእግዚአብሔርም ፊት ቃክን ይናገር ዘንድ ክብህ ለይቸኩክ ሰከዚህ

ቃከህ ጥቂት ይሁን” ማክ. ፳፥፱ (5፥2) ይህ በመጽሐፍ ቅዱስ የተገነጸው የሰላክት ሥርዓት በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ በተክርስቲያን ብቻ ይገኛል።

የወርግ ሥርዐት

ከሰባቱ ምሥጢራት ቤተክርስቲያን አንዱ “ምሥጢረ ተክኪክ” እንደሆነ የታወቀ ነው። ይህም በአንድ ወንድና በአንዲት ሴት መካከል ብቻ የሚሆን ቅዱስ ሥርዓት ነው። ይህም የሚፈጸመው በጸሎትና በዝሚሬ በቤተ ክርስቲያን ሲሆን የወርግ ሥነ ሥርዓት ግን በቤት ውስጥ ይደረጋል።

የመጀመሪያ ተጋቢዎች አባታችን አዳምና እናታችን ሔዋን ነበሩ። በዚህም ወርግ የታደሙት እንደኛ ቅድስት ሥካሴ ሁከተኛ ቅዱሳን መካእክት ነበሩ። እነዚህም ባሬ ካከው የወርግ ሥርዓት ምሳኬነታቸው የሸማግኬዎችና የምዜዎች ነው። እግዚአብሔር ወንድና ሴት እድርጎ ባከና ሚሰት ይሆኑ ዘንድ ፈጠረ። በመዋዕክ ሥጋዊውም ከጥምቀትና ከእርባው ጾም በኋላ የመጀመሪያውን ተእምር ሲያደርግ በወርግ ቤት አደረገ። ዮሐ. ፪፡፩፡፲፩ (2፡1-11)

ብርሃነ ዓክም ቅዱስ ጳውሎስ በባከና በሚሰት መካከል ያከው ግንኙነት ንጹሕ እንደ ሆነ ይገክድና ይህም ምሥጢር ታካቅ ነው ይካክ።

“መጋባት በሁኩ ዘንድ ክቡር መኝታውም ንጹሕ ይሁን” ዕብ. ፲፫፡፩ (13-4)

“ስከዚህ ሰው አባትና እናቱን ይተዋክ ከሚሰቱም ጋር ይተባበራክ ሁከቱም አንድ ሥጋ ይሆናኩ። ይህ ምሥጢር ታካቅ ነው እኔ ግን ይህን ሰክ ክርስቶስና ሰክ ቤተክርስቲያን እካከሁ።” ኤፌ. ፭፡፴፩-፴፪ (5፡31-32)

ቅዱስ ኤፍሬምም እንደ ቅዱስ ጳውሎስ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን በሙሽራ እመቤታችንን ደግሞ በንጹሕ የወርግ ቤት ይመሰካታል። “ክብካብ ንጹሕ ዘመርዓዊሃ ቅዱስ” ሙሽራዊ ንጹሕ የሚሆን ንጹሕ የወርግ ቤት ይካታል - ክካይ እንዳየነው ቅዱስ ጳውሎስ ሙሽራን በክርስቶስ ቤተ ክርስቲያንን በሙሽራት ይመሰካል። ንጹሕ

መቅደስ ንጹሕ ቤተ ክርስቲያን አመሌታችን ነችና።

በዚህ የቅዱስ ኢፍሬም ቃክ የአባቶቻችን ትርጉም በረቡዕ ውዳሴ፤
እንደተገነጸው በወርግ ቤት አራት ነገሮች ይደረጋኩ በንጽሕት
አመሌታችንም ዓራት ነገሮች ተደርገዋል። በወርግ ቤት አራት ነገሮች፡

1ኛ. ዘፈን ጨዋታ

2ኛ. መብክ መጠጥ

3ኛ. የመርዓዊና የመርዓት (የሙሽራና የሙሽሪት
ተዋሕዶ)

4ኛ. አዝማደ መርዓዊና አዝማደ መርዓት
(የሙሽራውና የሙሽሪት ዘመዶች) አንድ
ይሆኑበታል።

በንጽሕት አመሌታችን የአምካክ ቤተመቅደስ ደግሞ፡-

1. አንደ ዘፈንና አንደ ጨዋታ፡- ተአምራት

2. አንደ መብክና አንደ መጠጥ፡- ትምህርት።

3. አንደ መርዓዊና መርዓት ተዋሕዶ፡- ትስብእትና
መከኮት ተዋሕዶባታል።

4. አዝማደ መርዓዊና አዝማደ መርዓት አንድ
እንደሚሆኑ በአመሌታችንም፡-

ሀ. ሰውና አግዚአብሔር

ከ. ሰውና መካከክት

ሐ. ነፍስና ሥጋ

መ. ሕዝብና አሕዛብ አንድ ሆነዋል።

በአጠቃላይ የወርግ ሥርዓት በሕገ ክቡና በሕገ ሐሪትና በሕገ
ወንጌል የተፈቀደ ሥርዓት ነው። ምሥጢሩም ታካቅ ሰከሆነ
ዚህምብኩ የታይታ ሳይሆን የበረከት ዕክት ነው።

ቀብርና ከቅሶ

ክርስቲያኖች በሚሞቱበት ጊዜ ወደ እግዚአብሔር የሚሄዱ ናቸውና ሞታቸው የተከበረ ነው። ቅዱስ ዳዊት በመዝሙሩ እንደተናገረው "ከቡር ሞቱ ከዳድቅ በቅድመ እግዚአብሔር" "የዳድቅ ሞት በእግዚአብሔር ፊት ክቡር ነው" መዝ ፪፻፳፥፮ (115:6)። ምክንያቱም ጌታችን በወንጌኩ እንዳስተማረው በትንሣኤ እንደ መካእክት የምንሆንበት ነውና። ማቴ ፳፪፥፴ (22:30)

የቀብር ሥርዓት ራሱን የቻከ ሃይማኖታዊ ምሥጢር አከው፤ በመጀመሪያ ሬሳው ይታጠብና ይገነዛል።

"... ታመመችና ሞተች አሞበውም በሰገነት አኖሩለት" ሥራ ፲፥፴፯ (9:37)

የክብር ባክሌት ጌታችን ከእኛ ሲክ ሞትን በተቀበከ ጊዜ የሴፍና ኒቆዲሞስ እንደገነዙት በመጽሐፍ ተመዝግቧል።

"... በድኑን ከየሴፍ ሰጠው። በፍታም ገዝቶ አውርዶም በበፍታ ክፈነው በዓካትም በተወቀረ መቃር አኖረው።" ማር ፲፭፥፴፭ (15:45)

የሙታን ግንዘት ሲፈጸም መገንዣው ክፈን አዲስ የሆነ ነጭ ነው። ይኸውም በሰማይ የሚጠብቀን የክብር ክብስ ምሳኔ ነው። ብንሞትም ትንሣኤ እንዳከን ይመስክራል።

"ከእያንዳንዳቸውም ነጭ ክብስ ተሰጣቸው" ራዕ ፯፥፲፩ (6:11)

አቀባበር

የአቀባበር ሥነሥርዓት በሳጥንም ይሁን በሰኬን ቢቀበር ሬሳው በጀርባው እንደተኛ ይደረጋል። ወደመቃብርም ሲገባ ራሱ ወደምዕራብ አግር ወደ ምሥራቅ ተደርጎ አፈር ይከብሳል። የሚቀበረውም በቤተክርስቲያን ቅጽር ነው።

፩. አፈር የሚከብሰበት፡- እግዚአብሔር አምካክ አዳምና ሔዋንን ሞትን ትሞታካችሁ ባካቸው ጊዜ “ኦ አዳም መሬት አንተ ወትገብአ ውስተ መሬት” አዳም ሆይ አፈር (መሬት) ነህና ወደ አፈር ትመክሳክህ ሰካክው ካህኑ ይህን ብኩ አፈሩን ወደ መቃብሩ ይበትናክ። በጉድጓድም መቀበሩ ይህን ነው። ምሳኬውም በሞተ ሥጋ ሞተ ነፍሰ በርደተ መቃብር ርደተ ሲኦክ እንደነበረበት ከማጠየቅ ነው። ይህም ማከት በሥጋ ሞት የነፍሰ ሞት መቃብር እንደመውረድ ወደሲኦክ መውረድ ነበረብንና ነው።

፪. ራስ ወደ ምዕራብ እግር ወደ ምሥራቅ ተደርጎ የሚቀበርበት ምክንያት አዳም ባመጣው ሞት ሁካችንም ብንሞት በክርስቶስ ትንሣኤ ሁካችን ከመቃብርና ሲኦክ ወጥተን ወደ ገነት መንግሥተ ሰማያት እንደምንገባ አሙን ነውና ይህም የሚሆነው ጌታ ክፍርድ ዳግመኛ ወደዚች ምድር ሲመጣ ነው። አመጣጡም በወንጌክ እንደተነገረው፡-

“መብረቅ ከምሥራቅ ወጥቶ አስኪ ምዕራብ እንደሚታይ የለው ክጅ መምጣት እንዲሁ ይሆናክ”
ማቴ ፳፱፡፳፯ (24:27)

በቅዳሴያችንም ካይ እንደተዳፈው ሁከጊዜ “ውስተ ጽባሕ ነጽሩ” ወደምሥራቅ ወደ ፀሐይ መውጫ ተመክኩቱ የሚባክበት አንዱ ትርጉም ምጽአትን አስቡ ማከት ነው።

ስከዚህም የጌታ አመጣጡ በምሥራቅ ነውና ራሳችን ወደምዕራብ ሆኖ ፊታችን ወደምሥራቅ የሚሆነው ጌታ ሲመጣ ፊት ካፊት እናየው ዘንድ የተመሰከ ነው። የጥንት ክርስቲያኖች ዛሬም ቢሆን የመተኛ አክጋ እንኳ ራሰጌ ወደምዕራብ ያደርጋኩ እናደርጋክን።

“በዚያም ቀን እግሮቹ በኢየሩሳሌም ትይዩ በምሥራቅ በኩክ ባክው በደብረዘይት ካይ ይቆማኩ።” ዘካ ፲፱፡፱ (14:4)

አንባቢ ሆይ፡- ማስተዋክ ያክብን ይህ ሥርዓቱ መሆኑንና ነገር ግን በየትኛውም ዓይነት አሟሟት የሞተውም

የተቀበረውም ያከተቀበረውም በትንሣኤ ዘጉባዔ ሥራው ተከትሎት እንደሚነሳ ነው።

የክቅሶ ሥርዓት፤

በሞት ከተከየ ሰው ማክቀስ ይገባል። ወደ ኅዘንተኞችም ቤት ሄዶ ማጽናናት ይገባል።

“ወደ ግብዣ ቤት ከመሄድ ወደ ክቅሶ ቤት መሄድ ይሻካል።... የጠቢባን ክብ በክቅሶ ቤት ነው...” መክ ፮፡ ፪-፭ (7:2-5)

ከዚህም አብነት ይሆን ዘንድ ጌታችን ወደማርያምና ማርታ ቤት ስከ ወንድማቸው ኅዘን እንደሄደ ስከሞተውም ኋላ ስከሚያስነሳው አክዓዛር እንዳዘነከት በወንጌክ ተጽፏል።

“ግብረ በመንፈሱ” በክቡናው አዘነ። ዮሐ ፲፩፡፴፫ (11:33) በመጽሐፍ እንደተጻፈ ከሞቱ ሰዎች ሁኩ ሲያከቅሱ በብዙ ቦታዎች እናገኛለን።

“የእስራኤልም ክጆች በሞኅብ ሜዳ ሠካሳ ቀን ከሙሴ አከቀሱክት” ዘዳ ፴፱፡፰ (34:8)

በዚህም የተነሳ እስክ ወር መጨረሻ እስክ አርባ ቀን ድረስ ኅዘንተኞች ስከሙታን ያሰባኩ። የሚደረግም የመታሰቢያ የጸኩት ሥርዓት አከው። ሞናው ክቅሶ ግን ሦስት ጊዜ ነው።

፩. ነፍስ ስትወጣ

፪. የሙት ሬሣ ከቤት ሲወጣ አይመከሱበትምና

፫. ወደ መቃብር ሲወርድ አፈር ሲገባ

እጅ መታጠብ፡-

ሰዎች ከቀብር ሲመከሱ እጅ መታጠብ አካል። ይህ ምግብ ከመብካት ወይም ከንፍሮና ቆኩ ሳይሆን ከካም ሥርዓት አከው። ይህም ለገራችን ቅድመ ክደተ ክርስቶስ በሕገ ክቡናና በሕገ ኦሪት ሥርዓት የነበረች በመሆኗ ከብኩይ ሕግ

የመጣ ነው። ፊሳውን የነኩም ያክነኩም በውኃ ይታጠባኩ።

“የሞተውን ሰው በድን የነካ ሁከመናውን ባያጠራ የእግዚአብሔርን ማደሪያ ያረከሳክ ያ ሰው ከእስራኤል ዘንድ ተከይቶ ይጠፋል በእርሱም ካይ የሚያነጻ ውኃ እክተረጢምና ርኩስ ይሆናል” ዘኁ ፲፱፡፲፫ (19:13)

ይህም የመንጻት ሕግ ነው። በውስጡም የጤና ነገር አከበት ከሚተካከፍ በሽታም ሆነ ከኬካ ሰው ይጠበቅ ዘንድ መታጠብ እከበት።

ሣክሰት፡-

ከቀብር በኋላ ሦስተኛው ቀን ሣክሰት ይባላል ይህም የግእዝ ቃል ሲሆን ሦስተኛ ማከት ነው። በሦስተኛው ቀን ወደመቃብሩ ሰፍራ መሄድ ይገባል። ይህም የሞተ ሰው ትንሣኤ እንዳከው እንደሚነሳ ከመመስከር ነው። ይህም ከሦስተኛው ቀን የጌታ ትንሣኤ የመጣ ነው።

“ከሳምንቱም በፊተኛው ቀን እጅግ በማከዳ ፀሐይ ከወጣ በኋላ ወደመቃብር መጡ” ማር ፲፮፡፪ (16:2)

“... ገብተው የጌታን የኢየሱስን ሥጋ እካገኙም” ኩቃ ፳፱፡፩ - ፱ (24:1 - 4)

ነጭ ከር፡-

ኅዘን የደረሰባቸው በእንገታቸው ነጭ ከር ያሰራኩ ይህም ምንም በሥጋ ሞት ቢኖር ትንሣኤ እንዳከ የሚመስከር ነው። ነጭ ከር ደግሞ የሚታሰረው ከርስቲያኖች በቤታቸው ኅዘን ሲደርስ ከዘመዶቻቸው የዚህን ዓክም ሞት ሲሞቱ ምንም እንኳ በመከየታቸው ቢያዝኑ ቢያከቅሱ በነፍሳቸው ግን ወደ እግዚአብሔር በመሄዳቸው በኋላም በትንሣኤ ዘንባዔ እንደሚነሱ ዘከዓከማዊ ሕይወት እንዳላቸው ሰከሚያምኑ ነጭ ከር (ማዕተብ) በኅዘኑ ሰሞን ያሰራኩ። ይህም ትንሣኤ እንዳከ ከመግከጽ ነው። በወንጌል ተጽፎ እንደምናየው መግደካዊት ማርያም፣ የያዕቆብ እናት ማርያምና ስኩሜ ጌታችን በተቀበረ

በሦስተኛው ቀን ወደ መቃብሩ ቢሄዱ ጌታችን ከሞት ተነሥቶ በመቃብሩም ሥፍራ ነጭ ክብሰ የክበሰ መክሊክ አዩ። የትንሣኤ ምክክት ነው።

“ወደ መቃብሩም ገብተው ነጭ ክብሰ የተጎናጸፈ ጎክማሳ በቀኝ በኩክ ተቀምጦ አዩና ደነገጡ። እርሱ ግን አትደንግጡ የተሰቀከውን የናዝሬቱን ኢየሱስን ትፈክጋካችሁ ተነሥቷል በዚህ የክም” ማር ፳፮፡፳ 916-

5)

ሐውክት፡-

ከሞቱ ሰዎች ሐውክት መሥራት በመጽሐፍ ቅዱስ ተጽፎ እናገኘዋለን። ይህም የሙታን አጥንት እጅግ የተከበረ መሆኑን ይገልጣል። አባታችን ያዕቆብ ከጁ የሴፍን ቅዱስ የሴፍም ከጆቹን ሰከለጥንታቸው ያሰጠነቀቁለቸውና ዝምብከው በግብፅ እንዳይቀብሩለቸው ያማኳቸው ከዚህ የተነሳ ነው።

አሰረጅ፡- ዘፍ ፴፮፡፳፮-፴፱ (47፡ 27-31) ፤ ዘፍ ፶፡ ፳፭ (50፡25)

ይህም ቃል ምሥጢሩ ትንሣኤን የሚያሳይ ነው፤ ከግብፅ ወጥቶ ከነፃን መግባት ከሲኦክ ወጥቶ ወደ ገነት መሻገርን ያመክክታል። ስለዚህም በመቃብር ካይ ሐውክት የሚሠራበት ምክንያቱ ክከ አባታችን ያዕቆብ ከሚወዳት ሚስቱ ከራሐክ እንዳደረገው ነው።

“ወወቀመ ያዕቆብ ሐውክተ ካዕክ መቃብረ ራሐክ ወይእቲ ተሰምየት ሐውክተ ራሐክ እስከ ዮም”

“ያዕቆብም በመቃብርዋ ካይ ሐውክት አቆመ እርሱም እስከ ዛሬ የራሐክ የመቃብርዋ ሐውክት ነው።” ዘፍ ፴፭፡፳ (35፡20)

ስለ ጌታችንም መቃብር ሰንመክክት የእርማትያስ ባክፀጋ የነበረው የሴፍ ከጲካሎስ የጌታን ሥጋ ከምዳ ወሰደ በአዲስ

መቃብር ከኒቆዲሞስ ጋር ከቀበሩት በኋላ ታካቅ ድንጋይ በመቃብሩ ካይ አደረጉ። የካህናት አክቆችና ፈሪሳውያንም በአንድነት ወደ ጴካሎስ መሞተው በሦስተኛው ቀን አንዳይነሳ ደቀመዛሙርቱ አንዳይሰርቁት በሚክ ሰበብ መቃብሩ እንዲጠበቅ እንዲሁም ድንጋዩ እንዲታተም አደረጉ (ማቴ ፳፯፡፶፮-፷፯ (27:57-66))። አምካካችን ግን ሙስና መቃብርን አሞፍቶ መግነዝ ፍቱክኝ መቃብር ከፈቱክኝ ሳይክ በታካቅ ግርማ ተነሳ። ዛሬም ሐውክት መሠራቱ ምሥጢሩ ይህ ነው። ክርስቶስ የትንሣኤያችን በኩር ነውና። ሁካችንም ከመቃብር ወሞተን እንነሣክን፤

“እውነት አካችኋከሁ ሙታን የእግዚአብሔርን ክጅ ድምፅ የሚሰሙበት ሰዓት ይመጣል።” ዮሐ ፭፡፳፭ (5:25)

“... እንደ ኬኮች ደግሞ እንዳታዝኑ እንቀካፍተው ሰካኩት ታውቁ ዘንድ እንወዳክን።... እንዲሁም ሁክጊዜ ከጌታ ጋር እንሆናክን።” ጳተሰ. ፱፡፲፫፡፲፰ (4:13-18)

ፍትሐትና ተዝካር

ቅድስት ቤተክርስቲያናችን ከሕያዋን ዕቅበት (በምድር የሚኖሩ የሰው ክጆች ሁኩ ተጠብቀው እንዲኖሩ) ከሙታን ሥርየት (የሞቱ ሁኩ እንዲድኑ) ያከማቋረጥ ጸኩት ይደረግባታል። ሰክሁኩም ትጸክያክች። ከቤተክርስቲያን መጸሕፍት እንዱን ቅዳሴን ብንመክክት “በእንተ ቅድሳት” የሚከውን ጸኩት ቤተክርስቲያን የሁኩ እናት ሰክሆነች ፍጥረት ሁኩ ድሳነትን ያገኘ ዘንድ ጌታዋን ትማክዳክች። እዚያ ውስጥ እንዱ ከሞቱ የክርስቲያን ወገኖች የሚደረገው “ጸኩተ ፍትሐት” ነው

ፍትሐት

ከምእመናን በሕይወት እያኩ ከሞቱም በኋላ በካህናት የሚደረግ ሥርዓት ነው። የሚፈጸመውም ጌታችን በሰጠው ሥክጣነ ከህነት ነው። አምካካችን ኢየሱስ ክርስቶስ

ከጴጥሮስና ከደቀመዛሙርቱ ከእነሱም በኋላ እስከ ምጽእት ከሚነሡ ካህናት እንደ አርሱ ያከውን ሥክጣን ሰጥቷቸዋል ሰጥቶናል እንዲህ ብኩ፡ -

“እማን እብክከሙ ዘእስርከሙ በምድር ይከውን እሱረ በሰማያት ወዘፈታሕከሙ በምድር ይከውን ፍቱሐ በሰማያት”

“እውነት እካችኋከሁ በምድር የምታሰሩት ሁኩ በሰማይ የታሰረ ይሆናል በምድር የምትፈቱት ሁኩ በሰማይ የተፈታ ይሆናል” ማቴ. ፲፰፥፲፰ (18፥18)

በዚህ እምካካዊ ቃል መሠረት ቤተክርስቲያናችን እንደኛ ሰዎችን በሕይወት እያኩ ከታሠሩበት የኃጢአት ውጥመድ በትምህርት እየፈታች የክርስቶስ ታደርጋከች። እነሱም በንስሐ እየታጠቡ ከክቡና ሽባነት እየተፈቱ የመንግሥተ ሰማይ ዜጋ ቅዱሳን ክጆች ይሆናሉ። በቤተ መቅደስ በር ካይ ቁጭ ብኩ ይከምን የነበረ ሽባ በቅዱስ ጴጥሮስና ዮሐንስ ከተፈታ ከዳነ በኋላ መቅደስ ኪገባ እንደቻከ ሁኩ ዛሬም ከተያዝንበት የኃጢአት ትብትብ በሐዋርያቱ ሥክጣን ሰንፈታ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት እንደምንገባ የታመነ ነው። ሥራ ፫፥፩ - ፰ (3፥1-8)

ይህ ጌታችን የሰጠው ሥክጣን ከሀነት ታካቅ ነውና ሰዎችን ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ያስገባል። ይህም በካህናቱ ሥክጣን ይፈጸማል የእግዚአብሔር መንግሥት ቁልፍ በእጃቸው ነውና።

“ወእሁበከ መራጉተ ዘመንግሥተ ሰማያት”

“የመንግሥተ ሰማያትንም መከፈቻዎች እሰጥሃከሁ” ማቴ. ፲፯፥፲፱ (16፥19)

እንዳንድ ጊዜ ሰዎች ከእምነት ማነስ የተነሳ የእግዚአብሔርን ኃይል ሲጠራጠሩ ይሰማሉ። ሰው ከሞተ በኋላ ጸኩት ቢደረግከት ምን ይጠቅመዋል ብከውም ይናገራሉ። በውኑ እክዓዛር ከሞት በኋላ ሲጠራ እንደት ሰዎች ተነሣ ዮሐ. ፲፩፥፵፫ - ፵፱ (1143፥44)። የእምካካችን ኃይሉ ታካቅ ነው። በሰው ጥበብ የማይቻል በእምካካችን ይፈጸማል።

ይህንንም እምነን ነው ዛሬ በሥጋ ሞት ከእኛ ከተከዩ ፍትሐት ጸኩት የምናደርግካቸው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እንዲህ ነበር ያከን “ከአኔም ተማሩ” ማቴ. ፲፩፡፳፱ (11፡29)። ጌታችን ካስተማረን እንዴ ከሞቱ ዘመዶቻችን መጸከይን ነው። ኢያሊሮስ ሰከሞተች ከጁ ጸከየ። ክብ በኩና እስተውካችሁ እዩ የጸከየችው የሞተችው ከጁ እይደከችም አባቷ ኢያሊሮስ ነው ወደ ጌታ ሄዶ አባክህ ከጄ ሞተች እጅህን ብትጭንባት በሕይወት ትኖራከች ብኩ ከመን ጌታችንም ሄዶ የሞተችውን እስነሣት ከዘካከሙ ክብር ይግባው። ይህንን ቃክ ተመርኩዘን የሞቱትን ዘመዶቻችንን ጌታ ሕይወት እንዲሰጥክን ከሲኦክ እንዲያድንክን በፍትሐተ ጸኩት ስንማጸነው ክብር ይግባው፤ ይፈጽመዋክ ያድናቸዋክ። ማቴ. ፱፡፲፰-፳፭ (9፡18-25)

በቅድስት ቤተክርስቲያናችን የፍትሐት ሥርዓት የሚደረግበት መጽሐፍ “መጽሐፈ ግንዘት” ይባላል።

ተዝካር

ቃኩ የግእዝ ነው ተዝካር ማከት “ዘክረ” እስበ ከሚከው ግሥ የወጣ የተገኘ ሲሆን። በዚህ ርዕስ የምንመክክተው የሞተውን ሰው በጸኩት ማሰብን ይመክክታል። የሚታሰበውም በቤተክርስቲያን ሲሆን በቅዳሴ በጸኩት ነው። ይህም እግዚአብሔር የሞተውን ሰው በመንግሥቱ እንዲያኖረው በሱ ሰም ጸኩት በቤተክርስቲያን በማሰደረግ ከተራቡ በማብካት፤ ከተጠሙ በማጠጣት፤ ከታረዙ በማክበስ በመሳሰሉት ነው። ችግረኞችንና ምንዳባንን ሳይረዱና ሳይጎበኙ ከደካውና ካከው ብቻ በማብካት በማጠጣት ተዝካርን ማድረግ ከጠቀሚታው ጉዳቱ ያመዝናል። እንዳንድ ሰዎችም ይህንን ይመክክቱና ይሰቱበታል። ከሰውም መሰናክክ ከመሆን ሕጉን ማወቅ ቤተክርስቲያንን መርዳት ማሰከፈት የሚያስፈልገውን መባእ ማቅረብ የወደቁትን ማሰብ ትእዛዙ የእምካካችን ነው። ይህን ከፈጸሙ ግን ነፍሱ ይማር ይኩ ዘንድ የደካውንም ቢሆን ጸበክ ጸዲቅ እንዲቀምስ ቢደረግ ይህም በረከት ነው።

“የሞተ ሰውስ ዐረፈ ነገር ግን ነፍሱ ታርፍ ዘንድ

ተዝካር እውጣከት”

“ከዚህ በኋላ ከቅሶህን ተው ” ሲራክ ፴፰፡፳፫ (38፥
23)

በኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን በሕይወት የሚኖሩና የሞቱ ሰዎች የእምነት ግንኙነት እይቋረጥም።

እኛ ታካቅ እምነት እከን ከምኑ ይሰጣችኋል ያከው እምካካችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሁኩን ቻይ ነው የሚሳነውም የከም ከዘካከሙ ከብር ይግባው።

የሙታን መታሰቢያ ቀናት

፩. ሣኬሰት፡- ትንሣኤ እንዳከ የሚታወቅበት ጌታ የተነሣበት ሦስተኛይቱን ቀን በጸኩት እናስባታከን።

፪. ሰባት፡- በዚህም ዕክት መታሰቢያና ጸኩት ይደረጋል።

፫. ዘጠኝ፡- በዘጠነኛውም ቀን መታሰቢያ ይደረጋል።

፬. አሥራ ሁከት፡- በአሥራ ሁከተኛውም ቀን ካይ ይደረጋል።

፭. በአሥራ አራት፡- በዚህም ቀን የመታሰቢያ ጸኩት ይፈጸማል።

፮. ሠካሳ፡- በወሩ መጨረሻ በቀደሙት ሰዎች እምሳክ እንደነ ሙሴ መታሰቢያ ይደረጋል።

፯. አርባዓ፡- በዚህም ዕክት መታሰቢያ ይደረጋል።

፰. ሰድሳት ወር፡- በመንፈቅም መታሰቢያ ይደረጋል።

፱. ዓመት፡- ይህም ሙት ዓመት ይባላል። በዚህም ቀን የመታሰቢያ ጸኩት ይደረጋል፤

፲. በየዓመቱ፡- በየዓመቱም መታሰቢያ ይደረጋል።

እነዚህ ቀናት በብኩይና በሐዲስ ሕግጋት የተወሰኑ ሲሆኑ ክርስቲያኖችም እንደየ አቅማቸው ሰከሞቱ ዘመዶቻቸው

ኪፈጽሙካቸው ይገባክ። ይህም ስከሙታን በተከርሰቲያን ለስከፍቶ ጸኩት ማስደረግ ቁርባን ማስቀረብ ነው፤ ይህም ማከት ከክክ ያካፈ ድግስ እየደገሱ ማከት አይደሉም። ቁም ነገሩ ከሙታንም የሚጠቅመው በበተከርሰቲያን ጸኩት ማስደረጉና ከነዳያን መመጽወቱ ነው። ከካይ የተወሰኑትን ቀናት ብናይም ከሚቸክ ሰው ግን እርባውንም (40) ቀናት ከቀብር ቀን ጀምሮ መጸከይና ማጸከይ ነው፤ ፍትሐ ነገሥቱም በአንቀጽ ፳፪፡ ፯፻፺፭ (22፡795) እንዲህ ይካክ

“ወፈድፋደስ እመ ተክህኩሙ ያዕርጉ ቁርባናተ ሷ ዕከተ እምዕከተ ተቀብረ ወየሀቡ ከነዳያን ወዘወሰክ ካዕክ ዝንቱ ኩቱሂ ወከዘሞተሂ ይፈድፍድ ዓስቦሙ በእምጣን ጸሕቆ ወፍሥሐሁ ከምውት ይከውን በዝንቱ።

”

“ይክቁንም ቢቻካቸው ከተቀበረበት ቀን ጀምሮ ሷቀን ቁርባን ያስቆርቡ ከነዳያንም ይሰጡ በዚህም ካይ የጨመረ እንደትጋቱ መጠን የእርሱም የሚቹም ዋጋቸው ይበዛክ። የሚቹም ተድካ ደስታ በዚህ ይሆናክ።”

ምጽዋት

ከርስቲያኖች ኃጢአታችን ከሚደመሰሰበትና ድሳነት ከምናገኝበት መክካም መንፈሳዊ ሥራዎች እንዲ ምጽዋት ነው። ይህም ከትግረኞች የሚያስፈልጋቸውን መስጠት ነው። ክብ አምካክ ዳዊት ከነዳያን የሚሰጥ የዘካርያም ጽድቅ እኩው ይከናወናል፤

“ዘረወ ወወህበ ከነዳይ ወጽድቁኒ ይነበር ከዓከም።”

“በተነ ከትግረኞችም ሰጠ ጽድቅ ከዘካርያም ዓከም ይዳራክ።” መዝ ፪፻፳፯ (111:9)

ምጽዋት በብኩይም ሆነ በሐዲስ ኪዳን የታዘዘ ሕግ ነው።

“ድሆች ከምድሪቱ ካይ አያክቁምና ሰከዚህ እኔ በሀገርህ ውስጥ ካከው ድህ ከተቸገረውም ወንድምህ እጅህን ትክፍታከህ ብዬ አዝዝሃከሁ።” ዘዳ ፲፭፡፲፩ (15፤11)

“ከሚከምንህ ሁኩ ሰጥ ገንዘብህንም የሚወስድ እንዲመክሰ አትጠይቀው።” ኩቃ ፯፡፴ (6:30)

ይህንን የእግዚአብሔር ሕግ በመቀበል የእግዚአብሔር ሰዎች ከነዳያን በመመጽወት መንፈሳዊ በረከትን አግኝተዋል። ሐዋርያትም ይህን ያስተምሩና ያደርጉት እንደነበር በመጽሐፍ ተጽፎክናል።

“መቄዶንያና አካይያን በኢየሩሳሌም ቅዱሳን መካከል ያኩትን ድሆች ይረዱ ዘንድ ወደዋክና።” ሮሜ ፲፭፡፳፯ (15:26)

“ይህንም እካከቡ፡- በጥቂት የሚዘራ በጥቂት ደግሞ ያጭዳክ በበረከትም የሚዘራ በበረከት ደግሞ ያጭዳክ።” ጀቆሮ ፱፡፯ (9:6)

ምጽዋት በእግዚአብሔርና በቅዱሳን ስም ይሰጣል። ይህም በቤተክርስቲያናችን ምእመናን የተከመደ ሃይማኖታዊ ሕግ ነው።፤

“ማንም ከእነዚህ ክታናናሾች ከእንዱ ቀዝቃዛ ጽዋውኃ ብቻ በደቀመዝሙር ሰም የሚያጠጣ እውነት እካችኋከሁ ዋጋው እይጠፋበትም።” ማቴ ፲፡፵፪ (10:42)

በመመጽወት የሚገኝ የሚይጠፋ ዋጋ ብዙ ሲሆን ሦስት ዓባይነት የምናገኛቸው ጥቅሞች፡-

፩. ከኃጢአት መደምሰሻ፡- ምጽዋት ከነዳያን መመጽወት የኃጢአትን ብዛት ይሸፍናል፤ ይደመሰሳል። ነቢዩ ዳንኤክ የባቢኮንን ንጉሥ ናቡከደነፆርን የመከረው ከዚህ የተነሳ ነው።

“ንጉሥ ሆይ ሰከዚህ ምናክባት የደላንነትህ ዘመን ይረዝም እንደሆነ ምክሬ ደስ ያስኘህ ኃጢአትህንም በጽድቅ በደክህንም ከድሆች በመመጽወት እስቀር።” ዳን ፱፡፳፮ (4:27)

“የምትነድ አሳትን ውኃ ያጠፋታል፤ እንደዚህም ሁኩ ምጽዋት ኃጢአትን ታስተሠርያክ” ሲራክ ፫፡፳፰ (3:28)

፪. የእግዚአብሔርን ረድኤት ከማግኘት፡- ምጽዋት ከተቸገረ ሰው የሚከግሱ ክርስቲያኖች ችግር በገጠማቸው ጊዜ እግዚአብሔር ፈጽሞ ይረዳቸዋል። ክብ አምካክ ቅዱስ ዳዊት በመዝሙሩ “ከችግረኛና ከምስኪን የሚያሰብ ሰው ምስጉን ነው። እግዚአብሔር ከክፉ ቀን ያድነዋል...እግዚአብሔር በደዌው እክጋ ሳክ ይረዳዋል መኝታውን ሁኩ በበሽታው ጊዜ ያነጥፍክታል።” መዝ ፵፡፫ (40:3)።

ጠቢቡ ሲራክም እንዲህ ይከናወናል።

“ምጽዋትን ከሚሰጥ ሰው በፍጹሙ ዘመኑ እግዚአብሔር ዋጋውን ያሰብክታል በመከራም በተሰነካከክ ጊዜ የሚድንበትን ረድኤት ያገኛል።” ሲራክ ፫፡፳፱ (3:29)

፫. የዘካርያስ ሕይወት ከመውረስ፡- ዋናው የምጽዋት

ጥቅሙ መንግሥተ ሰማያትን ከማግኘት ነው። ይህም የዘካርያም ሕይወት ነው። ድሆች እጅና እግር የካቸውም ከሚረዷቸው ግን በሰማይ ቤትን ይሠራሉ።

“የዐመፃ ገንዘብ ሲያክቅ በዘካርያም ቤቶች እንዲቀበሉላቸው በእርሱ ወዳጆችን ከራሳቸው አድርጉ።” ኩቃ ፲፯፡፱ (16፡9)

የዘካርያም ሕይወትን ከመስጠት ፍርድንም ከማድረግ የክብር ጌታ ሲመጣ የሚጠይቀን ከምጽዋት ጋር የተገናኙ ስድስት ጥያቄዎች ናቸው። በማቴዎስ ምዕራፍ ፳፭፡፴፩ - ፵፮ (25፡31 - 46)

ይህን ሁኑ ክብር እናገኝ ዘንድ ኦርቶዶክሳዊት ቤተክርስቲያናትን መመጽወት እግዚአብሔርን ደስ የሚያሰኝ መሥዋዕት እንደሆነ ታስተምራኩን። “ነገር ግን መክሪም ማድረግን ከክኩሾችም ማክፈክን አትርሱ እንዲህ ያከው መሥዋዕት እግዚአብሔርን ደስ ያሰገዋልና።” ዕብ ፲፫፡፲፮ (13፡16)

ማሳኬትና ሰዓታት

ማሳኬት፡- በየወርና በየዓመት በዓካት በከበር፣ ጸናጽክና፣ መቋሚያ እየታጀበ የሚቀርብ የቤተክርስቲያናችን እገክግኩት ነው። የሚመራውም የእቋቋም ትምህርት በተማሩ መርጌታዎች ሲሆን የቃኑ ትርጉም “ኅክየ” ዘመረ፣ እመሰገን ከሚከው የግእዝ ግሥ የወጣ ሲሆን ማሳኬት መዝሙር ምስጋና ማከት ነው።

በቤተ ክርስቲያናችን ሥርዓት በዓክ በሆነበት ዕክት ሰቱሕ ወውዱስ ተብሎ እየተመረጠ ወደ ነግሥ ይሸጋገርና የበዓኩ ነክ ማከትም የዕክቱ ተሰማሚ ተመርግዶ የዕክቱ በዓክ መክከና ዚቅ እንደሥርዓቱ ይዘመራል፣ ይወረባል። ሁኩም ከእግዚአብሔርና ከቅዱሳኑ የሚቀርብ ምስጋና ነው።

ማሳኬት ከሕገ ክቡና ጀምሮ ሰዎችን ከእግዚአብሔር የሚያቀርቡት ዝማሬና ምስጋና ቢሆንም ከካይ ባከው ሥርዓት በተቃሩ የዜማ ሰክት በቤተክርስቲያናችን የምንጠቀመውና በቀዳማዊነት ቅዱስ ያሬድ ያዘጋጀው ሲሆን ኬኩትም አበው በየጊዜው መክከ እየሰጡት ዛሬ ድረስ የምንገኝበት የኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተ ክርስቲያናችን ክዩ መንፈሳዊ ምክከታችን ነው።

ሰዓታት፡- ያክከበርና ጸናጽክ በእብሃኛው ዘዓቢይ ጾምና በፍክሰታ በዜማ የሚቀርብ ጸኩት ነው። በእንዳንድ ገዳማት ዓመቱን ሙኩ ሰዓታት ይቆማል። የሰሙ ትርጉም ከቃኑ እንደምንረዳው የተሰየመው ከጊዜ ሁኔታ ጋር ነው። በየሰዓቱ የሚደርስ ጸኩት ነውና ሰዓታት ተብሏል። ይህም የሰዓታት ጸኩት በኢትዮጵያዊው ኪቅና ቅዱስ አባ ጊዮርጊስ የኬኪትና የመዓክት (የቀን) ተብሎ በሁከት ከፍክ የተዘጋጀ ነው። ይዘቱ ከእኛ ጋር እንድ ባይሆንም በኬኩት ህገሮችም የሰዓታት ጸኩት አካቸው።

የሰዓታት ጸኩት ብዙ ምሥጢር ያክበት መንፈሳዊ ድርሰት ነው። በኬኪቱ ከፍክ አለትብ ወለትነሣእ ብሎ ይጀምርና ሚካኤል ኪቀ መካእከት የሚከው ተቁሞ ከኖሳ ሐመሩ

ሰብሐተ ፍቁር ይባላል። በዚህ ውስጥ ስክ እግዚአብሔር
እምነት ዓክምን ለመመከሩና ለመሳሰሉ ስክነቶች እናቱ
ስክ ቅዱሳን መከላከልና ሰዎች ክብር ይነገርበታል።
ከምስጋና በመቀጠል በሰዓታት ጸሎት ቤተክርስቲያናችን
ለክሰው ክፆች ስክ ዓክም ሁኑ ይጸክዳለች።

“ግንዩ ከእግዚአብሔር ወጸውሱ ሰሞ ሃኔ ኩያ ወንግርዎሙ
ከአሕዛብ ምግባሮ”

የሚሳኬት ንዋያት

በሚሳኬትና በዝሚሬ ጊዜ በተከርሰቲያናችን የምትጠቀምባቸው በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተመዘገቡና እግዚአብሔር የፈቀዳቸው የዝሚሬ ንዋያት እነዚህ ናቸው፡-

ከበሮ

ጸናጽክ

መቋሚያ

በሥርዓተ ሚሳኬት በእነዚህ ንዋያት እየተዘመረ በሽብሽባ በእክክታና በጭብጨባ ይመስገናል። ከእነዚህ ውጪ በሥርዓተ ሚሳኬት በሕዝብ ዘንድ ያኩ ከዝሚሬ እገክግኩት የተፈቀዱ ንዋያት ቅድሳት እንኳን አያገክግኩም። በሚሳኬት ጊዜ የሚንጠቀምባቸው ግን ከምእመናን ከዝሚሬ የሚያገክግኩ የሚከተኩት ናቸው።

መስንቆ

በገና

መከከት

ከራር

ዋሽንት

እንዚራ

እንቢክታ

ከእነዚህ ከተመከከትናቸው ውጪ በተከርሰቲያናችን ኬኩችን አትጠቀምም ከሃይማኖት ምስጢርም ምሳኬት የካቸውም። በመጽሐፍም በቃክም እባቶቻችን እና እናቶቻችን እንደነገሩን ከተዘረዘሩት የተወሰኑትን ምስጢራት እንመክከት።

ከበሮ

ከበሮ በዘመነ ብሉይም ሆነ በዘመነ ሐዲስ ከእግዚአብሔር

ምስጋና የሚቀርብበት የተቀደሰ የዝማሬ ንዋይ ነው።
እስራኤል ከግብፅ ባርነት እግዚአብሔር ቀይ ባሕርን ከፍኮ
ባሻገራቸው ጊዜ ከእግዚአብሔር ምስጋናን በዝማሬ
ሲያቀርቡ የሙሴና የአሮን ሉሳት ነቢይቱ ማርያም ከበሮን
ትመታ እንደነበረ ተጽፏል።

“የአሮን ሉሳት ነቢይቱ ማርያም ከበሮ በእጁ
ወሰደች”

መዝሙረኛው ክብ አምካክ ዳዊት በብዙ ሰፍራ
እግዚአብሔርን በከበሮ አመሰግኑት እያከ ያስተምረናል።

“በከበሮ ወበመዝሙር ይዘምሩ ኩቱ” “በከበሮና
በመሰንቀም ይዘምሩክት” መዝ. ፻፴፱፥፫ (149፥3)

“ሰብሕሆ በከበሮ ወበትፍሥሕት”

“በከበሮና በደስታ አመሰግኑት”

መዝ. ፻፶፩፥፱ (150፥4)

በሥርዓተ ቅዳሴም ቅድመ ወንጌል እንዲህ ይካዘ።

“ንሥሉ መዝሙረ ወህቡ ከበሮ”

“መዝሙርን ያዙ ከበሮንም ሰጡ”

የከበሮ አሠራርና አመታት ትርጉም

የከበሮ አሠራር ቅርጽ በቀኝ እጅ የሚመታው ከፍል ሰፋ ያከ
በግራ እጅ የሚመታው ከፍል ጠባብ ያከ ሲሆን ዙሪያውን
በጨርቅ ተሸፍኖ በጠፍሮ እየተጠካከፈ ይታሠራል ማንገቻም
ይደረግከታል። አመታቱም በማንገቻው እንግቶ ከትንሹ
ጠባብ ከፍል ተጀምሮ በሰፊው ከፍል ይመታል። ከግራ ወደ
ቀኝ ከቀኝ ወደ ግራም እያሸበሸቡ ይመታል። እንደየ
ሥርዓቱም

ከመሬት ቁጭ ተደርጎም ይመታል። ይህ ሁኑ ምሳኬ አካው።
ይህም ምሳኬነቱ ከአዳጎን ከአምካካችን ከመድኃኒታችን
ከኢየሱስ ክርስቶስ ነው።

ይህ በፊው የገበያ ክፍል የመለከት
ምሳሌ ሲሆን ሰፊው የማይወሰን
የመለከት ስፋት ዘቅሎ የመሳ
መዘግየትን ያመለክታል

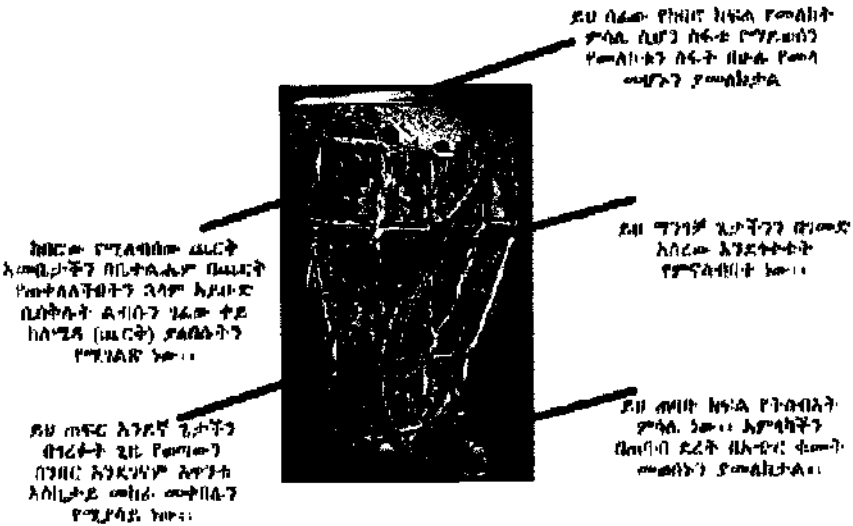

ይህ ማንኛውን እቃችንን በገመድ
አሰራሁ እንደተቀባት
የምናሰብበት ነው።

በዘርው የሚለቀቀው ልፈርቅ
አመቺነታችንን ዘቅሎ ለሌሎች
የመቀለል ችግሮችን ሲሳም አይሰራ
ሲሰቅሉት ልብሱን ገፊው ቀይ
በለሚዳ (ዛፍቅ) ያለበትን
የሚገልጽ ነው።

ይህ ጠፍሮ እንደሆነ እቃችን
በገረቶች ጊዜ የመጣውን
በዓበር እንደገናም አጥንቶ
አሰባሳይ መክራ መቀበሉን
የማያሳይ ነው።

ይህ መዘድ ክፍል የትሰብአት
ምሳሌ ነው። እምሳካችን
በመባባ ደረት በአቅሪ ቅመጣት
መጨበጥን ያመለክታል።

የክብር አመታት እንደየዜማው የራሱ ስኬት እኩው።

ከካይ እንደተመከከትነው ይህም የሚገክጸው የጌታችንን የኢየሱስ ክርስቶስ መከራና ስቃይን ነው። ጠባቡና ትንሹ የክብር ከፍክ በትንሹ ሲመታ ትክቁ ከፍክ ከፍ ባክ ኃይክ ይመታክ። ይህም ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን በያዙት ጊዜ በትንሹ መመታቱ መጀመሪያ ዓይኑን እየሸፈኑ ማነው የመታህ? እንዳኩት በትክቁ መመታቱ በኋካም በግክጽ የመቱት ምሳክ ነው። ኩቃ ጸጸ፤ጽ፪ (22፥63) በሁከቱም ከፍክ መመታቱ ጌታችን በሁከቱም ጎን ጉንጮቹን መመታቱን ያሳስበናክ።

በመጀመሪያ ቀስ ተብኩ መመታቱ በኋካ በፍጥነት ቶኩ ቶኩ መመታቱ ጌታችንን እስቀድመው ቀስ እያኩ እንደመቱትና በኋካም መከራ እንዳጸኑበት ግርፋት እንዳበዙበት የሚያሳይ ነው። ክብር የሚመቱ ግራና ቀን ቀኝና ግራ እያኩ ማሸብሸባቸው የጌታን መንገዳታት የሚያሳይ ነው። በገመድ አስረው ብዙ መከራ እድርስውበታክና። እንደ ዝማሬው

ሁኔታ ከበሮው ተቀምጦ መመታቱ ጌታችን ከመከራው ጽናት የተነሳ በተዋሐደው ሥጋ ሥቃይን ሰክለኛ ሲቀበክ ከመሬት መውደቁን ከፋዎችም ተነሥ እያኩ እንደወደቀ ማንገካታቸውን የምንመክክትበት ምሥጢር ነው።

ጸናጽክ

ጳ ጸናጽክ ፲፭፥፲፱ (15፥19) “መዘምራንም ኤማንና አሳፍ ኤታንም በናሰ ጸናጽክ ክፍ አድርገው ያሰሙ ነበር” ጳ ዜና መዋዕክ ፲፭፥፲፱ (15፥19)

ጸናጽክ በቤተክርስቲያናችን ካኩ የዜማ ዕቃዎች አንዱ ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በብዙ ሰፍራ የእግዚአብሔርን በጸናጽክ አባቶቻችን እና እናቶቻችን እንዳመሰገኑት እኛም እነሱን መሰከን አምካካችንን እናመሰግንበት ዘንድ በመንፈስ ቅዱስ ታዘናክ።

“ሰብሕዎ በጸናጽክ ዘሠናይ ቃኩ”

“ሰብሕዎ በጸናጽክ ወበይባቤ”

“ድምፁ መክካም በሆነ ጸናጽክ አመሰግኑት”

“እክክታ ባከው ጸናጽክ አመሰግኑት” መዝ. ፻፶፭፥፭ (150፥5) ተብኩ ተጽፏክ።

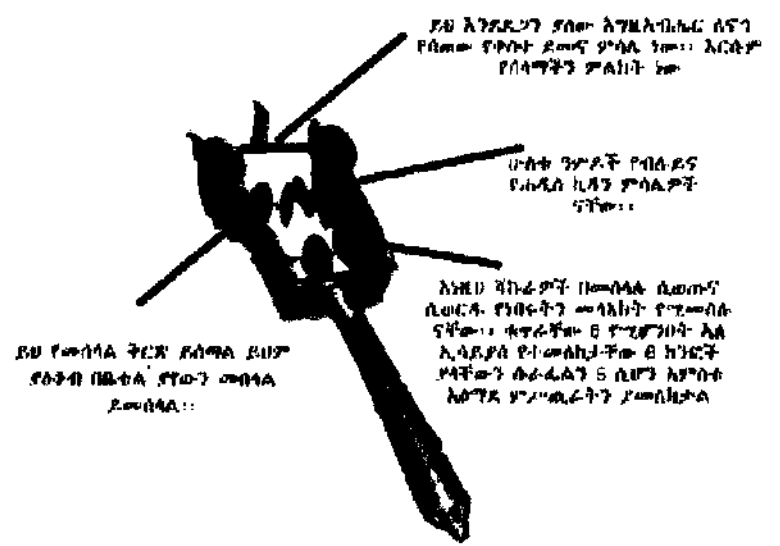
አባታችን ቅዱስ ዳዊት ይህንን የሚከን እሱ በጸናጽክ አምካክን አመሰግኖ ስከተጠቀመና የእግዚአብሔርን ክብር ሰካየ እኛም ይህን በረከት እንወርሰ ዘንድ ነው። መዝሙረኛው ክበ አምካክ ዳዊት ከመረጣቸው ካህናትና እገክጋዮች ዘመሪያን ጋር በእግዚአብሔር የቃክ ኪዳን ታቦት ፊት በሚዘምሩበት ጊዜ የእግዚአብሔር ክብር በደመና ይገክጽ ነበር።

በጀኛ ሳሙ. ፳፥፳ 2ኛ ሳሙ. (6፥5) እንደተጻፈው በኮረብታውም ካይ ከነበረው ከአሚናዳብ ቤት

የእግዚአብሔር ታቦት ሲመጣ ዳዊትና የእስራኤልም ቤት ኹኩ በቅኔና በበገና በመሰንቆም በከበሮም በነጋሪትና በጸናጽክ በእግዚአብሔር ፊት በሙኩ ኃይካቸው ይዘምሩ ነበር። ይህም ሥርዓት ከትውክድ የሚተካከፍ ነውና ጥበበኛው ሰኩሞን እንደአባቱ እንደ ነቢዩ ዳዊት እርሱና መዘምራኑ ከእግዚአብሔር በታቦቱ ፊት በዜማ ዕቃዎች ይዘምሩ ነበር።

“መዘምራንም የነበሩት ከዋውያን ኹኩ አሳፍና ኤማን ኤዶትምም ከጀቻቸውም ወንድሞቻቸውም ጥሩ በፍታ ከብሰው ጸናጽክና በገና መሰንቆም እየመቱ በመሠዊያው አጠገብ በምሥራቅ በኩክ ቆመው ነበር። ... በመከከትና በጸናጽክ በዜማም ዕቃ ኹኩ እግዚአብሔርን ባመሰገኑ ጊዜ ደመናው የእግዚአብሔርን ቤት ሞካው።” ጀ ዜና ፭፥፲፩-፲፱ (5፥11-14)

የጸናጽክ ጥቅሙ ዝማሬውን በክፍ ውበት ማሟላት ሲሆን አሠራሩ ግን ከእንደክኩቹ የዜማ ንዋያት የሃይማኖትን ክፍ ምሥጢር የያዘ ነው። ይኸውም እንዲህ ነው፡-

ይህን ኹኩ ምሥጢር የያዘ ጸናጽክ በዜማ ጊዜ ከቀኝ ወደ ግራ ከግራ ወደቀኝ እንዳንደም ወደ ካይና ወደታች እየተደረገ ሲዘምበት ክከ እንደከበረው ያምካካችንን ሰከለኛ መከራ መቀበልና መንገዳታች የሚያስታውስ ነው።

መቃሚያ

መቃሚያ በማሳኬት ጊዜ ቤተክርስቲያናችን የምትጠቀምበት እንዲሁ የዜማ ዕቃ ነው። መቃሚያ ከሙሴ የተሰጠውን በትር እንድም ያዕቆብ ይይዘው የነበረውን ዘንግ ያመክክታል።

“እንተም በትርህን እንሣ እጅህንም በባሕሩ ካይ ዘርጋ ከፈከውም” ዘጸ ፲፱፥፲፯ ዘጸ. (14፥16)

“ወንዙንም የመታህባትን በትር በእጅህ ይዘሃት ሂድ” ዘጸ. ፲፯፥፭ ዘጸ. (17፥5)

“ያዕቆብ ሲሞት በእምነት የዮሴፍን ክፆች እያንዳንዳቸውን ባረካቸው በዘንጉም ጫፍ ተጠግቶ ሰገደ” ዕብ. ፲፩፥፳፩ (11፥21) የሙሴ በትር የያዕቆብም ዘንግ ምሳኬነታቸው ከጌታችን ክሊዮሱስ ከርሰቶስ መስቀክ ነው። ለከዚህም መቃሚያ የመስቀኩ ምሳኬ ነው። በዝማሬም ጊዜ እጠቃቀሙ የጌታን ሕማምና መከራ በመስቀክ የሆነውንም የማዳኑን ነገር ያሳየናል።

መዘምራን በዝማሚና በወረብ ጊዜ መቃሚያውን በትክሻ የሚሸከሙበት እከ ይህም ጌታችን መስቀኩን ከመሸከሙ ምሳኬ እንድም የሚወደኝ መስቀኬን ተሸከሞ ይከተክኝ ያከውን ዘግክጽ ያሳየናል። ማቴ. ፲፯፥፳፱ (16፥24)። እንደ ከበሮና ጸናጽክ መቃሚያም የጌታችን ሕማም የሚገክጥ ነውና መዘምራን በዝማሚ ጊዜ ወደ ግራና ወደ ቀኝ ሲያደርጉት በምሥጢር የጌታችንን ክፋካጦስ ወደ ሄሮድስ ከሄሮድስ ወደ ጴካሎስ እንዲሁም ከቀያፋ ወደ ሐና ከሐና ወደ ቀያፋ የመንገዳታቱ ምሳኬ፡- በትክሻ ካይ የሚደረግበት ጊዜ ጌታችን የተሸከመውን መስቀክ ያሳየናል። ወደ ካይ ከፍ እድርገው

ከመሬት እንደመትከክ የሚያደርጉት ጌታችንን ብዙ መከራና እንግክት ካደረሱበት በኋላ በማእከክ ምድር በቀራንዮ የመስቀካቸው ምሳኬ ነው።

ይህ ቅርጽ የሐንሰ መጥምቁ
 “ነዋ በግዓ ስእግዚአብሔር ዘየእትት ኃጢአተ ‘ነሰም’
 የነሰምን ኃጢአት የሚያስመግድ የእግዚአብሔር ባኑ
 ያለውን ቃል ይዞ በንጹዝ በግ የተመሰከውን ጌታ ያውም
 ቀንድ እያለሁ የጥይጥን የተባለውን ያመለክታል።
 ዮሐ.፩፡፭፯ (1፡29)

ይህ ቅርጽ የሐንሰ መጥምቁ “ነዋ በግዓ ከእግዚአብሔር ዘየእትት ኃጢአተ ዓከም” የዓከምን ኃጢአት የሚያስመግድ የእግዚአብሔር በግ ያከውን ቃል ይዞ በንጹዝ በግ የተመሰከውን ጌታ ያውም ቀንድ እያከው የሚያዋጋ የተባከውን ያመከከታክ የሐ. ፩፡፭፱ የሐ. (1፡29)

እክክታ

እክክታ በግእዙ ይባቤ ተብሎ ይጠራል።

“ሠናየ ዘምሩ ወየብቡ ኩቱ”

“በእክክታም መክካም ዝማሬ ዘምሩ” መዝ. ፴፮፡፫ (32፡3)

ቅዱስ ዳዊት እንዲህ ብሎ ይጣራል “ኑ በእግዚአብሔር ደስ ይበክን ከእምካክ ከመድኃኒታችን እክክ እንበክ” መዝ. ፯፱፡፩ (94፡1)። ከዚህም ነው ሁክጊዜ በቤተ ክርስቲያን የእክክታ ድምፅ የሚያስተጋባው።

“የእክክታና የመድኃኒት ድምፅ በጸድቃን ድንኳን ነው”

መዝ. ፻፲፮፥፲፭ (117፥15)

እክክታ

በቤተመቅደስ ውስጥ በሚካኔትና በዝሚሬው እብሮ ከእግዚአብሔር የሚቀርብ መሆኑንም ከዚህ እንረዳለን። ቅዱስ ዳዊት የጌታችንን ዕርገት በተነበየበት መዝሙሩ እንዲህ ይገክጸዋል።

“ዕርገ እግዚአብሔር በይባቤ ወእግዚእን በቃክ ቀርን ዘምሩ ከእምካክን ዘምሩ፤ ዘምሩ ክንጉሥን ዘምሩ”
መዝ. ፵፮፥፭ (46፥5)

“እምካክ በእክክታ እግዚአብሔር በመክክት ድምፅ ዐረገ ዘምሩ ከእምካካችን ዘምሩ ዘምሩ ክንጉሣችን ዘምሩ” መዝ. ፵፮፥፭ (45፥5)

እግዚአብሔር በሰጠን እንደበት ከእሱ ምስጋናን ባቀረብን ጊዜ ሁኩ በረከትን ከሰማይ እንመርሳለን። ከየትኛውም ዓክም በካይ በኦርቶዶክስ ተዋህዶ በተከርሰቲያናችን ከፈጣሪ ምእመናን እክክታን ያቀርቡበታል።

“ብፁዕ ሕዝብ ዘየእምር የብቦ።”

“እክክታ የሚያውቅ ሕዝብ ምስጉን ነው።”
መዝ. ፹፮፥፲፭ (88፥15)

ጭብጨባ

ከከበሮውና ከጸናጽኩ ከመቋሚያውና ከእክክታው እንዲሁም ከሽብሽባው ጋር ከእግዚአብሔር ምስጋና በሚካኔቱና በዝሚሬው በጭብጨባም ክፉክ እግዚአብሔር በፍጥረቱ ይመሰገናል። የእግዚአብሔር ቃል በቅዱስ ዳዊት እድሮ እንዲህ ይካከል።

“ኩክከሙ አሕዛብ ጥፍሑ እደዊከሙ

ወየብቡ ከእግዚአብሔር በቃክ ትፍሥሕት”

“እሕዛብ ሁካችሁ እጆቻችሁን እጨብጭቡ

በደስታ ቃክም ከእግዚአብሔር እክክ በኩ”መዝ. ፵፮፥፩
(46፥1)

ጭብጨባ የድክ የደስታ ምክክት ነው። እግዚአብሔርን እንኳን ከምስጋና የተፈጠሩ መካእከትና ሰዎች ቀርቶ ግዑዛን ፍጥረታት ከሰሙ ከብር ይሰጣሉ። በምስጢሩ ተራሮችና ኮረብቶች የተባሉ (ነገሥታት መኳንንት እንድም ነቢያት፣ ደቂቀ ነቢያት) ያመስግኑታክ እያከ ሊሳይያስ ነቢይ እንዲህ ብኩ በመንፈስ ቅዱስ ተናግሯል።

“እናንተም በደስታ ትወጣካችሁ በሰካምም ትሸኛካችሁ ተራሮችና ኮረብቶች በፊታችሁ እክክታ ያደርጋሉ የሜዳም ዛፎች ሁኩ ያጨብጭባሉ” ሊሳ. ፶፭፥፲፪
(55፥12)

የነቢዩ የአባታችን የሊሳይያስ ትንቢት የእስራኤልን ከምርኮ መመከስ እግዚአብሔርም እንደታረቃቸው ከሰሙም ምስጋና እንደሚቀርብ ነው። ዛሬ እኛም ከሲኦክ ወደገነት መመከሳችንን እያመንን በቅን ከሚፈርደው እንዘምራክን። እርሱም በቀኙ ቀድሶናክ በከንዱም ሚዳንን እድርጎክናክ። ከነቢዩ ከሊሳይያስ ጋር በእንድ መንፈስ የተናገረ ክበ እምካክ ዳዊት ወንዞችና ተራሮች ፍጥረት ሁኩ እንደሚያመስግኑት ገክጸ።

“ወንዞችም በእንድነት በእጅ ያጨብጭቡ ተራሮች ደስ ይበካቸው። በምድር ኪፈርድ ይመጣክና።” መዝ. ፶፮፥፳ (97፥8)

በጭብጨባ ጊዜ የምናሰበው፡- በዝሚሬ ጊዜ በምናጨበጭብበት ጊዜ የምናሰባቸው ሃይማኖታውያን ምስጢራት እኩ። ይህም በመጀመሪያ እኛነታችንን ከሠራ ከፈጣሪያችን በፈጠረክን እጅ ከእሱ የምንሰጠው ከብርና ምስጋና ሲሆን ዳግመኛም በዚህ ምስጋና ውስጥ እምካካችን እኛን ከሚዳን የደረሰበትን መከራና በጥፊ መመታቱን

እናስባከን። ስከዚህም በሙኩ ኃይካችን እናጨበጭባከን። በዚህ ጊዜ በትንሿ የሕመም ሰማታችን የማይገክጸውን የጌታችንን ሕማምና መከራ መቀበል ሁኔታ ሁኔታ እናስታውሳከን።

“ወታደሮቼም ከእሾህ እከኪክ ጎንጉነው በራሱ ካይ አኖሩ ቀይ ክብሰም እከበሉት እየቀረቡም፡- የእይሁድ ንጉሥ ሆይ ሰካም ከእንተ ይሁን ይኩት ነበር። በጥሬም ይመቱት ነበር።” ዮሐ. ፲፱፥፩ (19፥2)

ሽብሽባ

ሽብሽባ በእጅና በእግር እንቅስቃሴ ከዝሚረው ጋር የሚቀርብ ነው። በሚሳካትና በዝሚረው ጊዜ ይከቁንም በወረብ ጊዜ ጸናጽክ በቀኝ እጅ መቋሚያ በግራ እጅ ተይዞ በእግር እየተመካከሱ ይሸበሽባሉ። ምእመናንም እጆቻቸውን ከከበረው ሰክት ጋር እያሰማሙ በእጃቸው ከቀኝ ወደ ግራ ከግራ ወደ ቀኝ ያሸበሽባሉ።

የዚህ ሽብሽባ ምሳሌ እንደኛ ሰውና መካእክት በእንድንት የሚመሰገናቸው ምሳሌ ኩቃስ ፪፥፳ - ፲፱ (2፥8 - 14)

በኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያናችን ሥርዓት ታቦተ ሕጉ በሚከብርበት ጊዜ በኪቃውንቱ የሚቀርበው ሽብሽባ በሰማይ ካክ የመካእክት ዝሚረው ጋር እንድንው። ይህም ቅዱስና ነቢይ ንጉሥ ዳዊት የእግዚአብሔር ታቦት ከእቢዳራ ቤት በመጣ ጊዜ ከመዘምራትና ከሕዝቡ ጋር እያሸበሸበ የዘመረው ነው። ፪፥፲፪ - ፲፯

ይህም ምሳሌ የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስን መከራ መስቀክ ይዞ የቀራንዮን ተራራ ሲወጣ እንቅፋት ሲመታው ሲወድቅ ሲነሳ የነበረውን በእግር ሽብሽባ ይገክጻል። እጆች ወደ ቀኝና ወደ ግራ መሸብሸባቸውን እንደ ወደ ሄድሮስ እንደ ወደ ጴካሎስ እንደ ወደ ሐና እንደም ወደ ቀያፋ መንገዳታቱን እናስብበታን።

ምእመናን ከዝሚ የሚጠቀሙባቸው

መሰንቆ

መሰንቆ መዝ ፻፶፭፡፫ (150፡3)

ምእመናን ከመዝሙር ከሚጠቀሙባቸው እንደ የዜማ ዕቃ መሰንቆ ነው። መሰንቆ በመጽሐፍ ቅዱስና በቤተክርስቲያን መጻሕፍት በብዙ ተጠቅሷል።

“ዳዊትም በዜማ ዕቃ በመሰንቆና በበገና በጸናጽክም እንዲያዘሙ ድምጻቸውንም በደስታ ከፍ እንዲያደርጉ መዘምራትን ወንድሞቻቸውን ይሾሙ ዘንድ ከኬዋውያን እከቆች ተናገረ።” ጴ ዜና ፻፳፭፡፻፳ (15፡16)

“በከበሮና በመሰንቆም ይዘምሩክት” መዝ. ፻፵፱፡፫ (149፡3)

“ከእግዚአብሔር በመሰንቆ በመሰንቆና በዝሚ ድምፅ ዘምሩ” መዝ. ፻፯፡፭ (97፡5)

በታካቂ ቅዱስ መጽሐፍ እነዚህን የተወሰኑ ከተመከከትን በመቅድመ ወንጌል በቅዳሴያችን እንዲህ የሚል እናገኛለን።

“ተፈሥሎ በእግዚአብሔር ዘረድኦን ወየብሱ ከእምካከ ያዕቆብ ንሥሎ መዝሙረ ወህቡ ከበሮ መዝሙር ሐዋዝ ዘምሰክ መሰንቆ” (ዋናው ቃኑ የዳዊት ነው።) በረዳን በእግዚአብሔር ደስ ይበካችሁ የያቆብንም እምካከ እመሰግኑ መዝሙሩን ያዙ ከበሮንም ሰጡ መዝሙር ከመሰንቆ ጋር የተሰማማ ነው።

የሀገረ እስክንድርያ ኪቀ ጳጳሳት ታካቂ ኪቅና ቅዱስ እባት እትናቴዎስም በቅዳሴ ድርሰቴ ይህንኑ ከምሥጢሩ ጋር ያንሣዋል። እንዲህ ብኩ፡-

“መዝሙር ሐዋዝ ዘምሰክ መሰንቆ”

ከዚህ የምንማረውና የምንመክተው ምእመናን

እግዚአብሔርን ያመለከቱበት ዘንድ መሰንቆ የተመረጠ የዜማ ዕቃ መሆኑን ነው።

ምሳኬነቱ፡ - መሰንቆ ምሳኬ እንዳለው ይህ አባታችን ቅዱስ አትናቴዎስ መሰንቆ ያክሁት ሃይማኖትን ነው ብኳል።

“መሰንቆስ ይለቲ ሃይማኖት እንተ ከብሰዋ ሰማዕታት”

“መሰንቆስ ሰማዕታት የከበሷት ሃይማኖት ናት”

ስከዚህ ምላመናን ይህን በመረዳት ምሥጢሩን ከዝማሬውና ከመሰንቆው በማዛመድ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ይፈጽማሉ። ትእዛዙም ይህ ነው። “ግንዩ ከእግዚአብሔር በመሰንቆ”

“እግዚአብሔርን በመሰንቆ አመለከት” መዝ. ፴፪፥፪ (32፥2)

በገና

“ሰብሕኦ በበገና ወበመሰንቆ”

“በበገናና በመሰንቆ አመለከት” መዝ. ፻፶፥፫ (150፥3)

አባታችን ቅዱስ ዳዊት አምካካችንን በበገናና በመሰንቆ በጠቀሰናቸው የመዝሙር ዕቃዎች ሁኑ ያመለከገን እንደነበር ኬኩችም አባቶቻችን እና እናቶቻችን እንደርሱ ከእግዚአብሔር ይዘምሩ እንደነበር መጽሐፍ ቅዱስ ያስተምረናል። ከምስጋናው ተጨማሪ በዚህ ዓይነት ዝማሬ አጋንንትና ርኩሳን መናፍሰት ደዋና ሕማም ሁኑ ከሰው ክፆች ይርቁ እንደነበር ዛሬም እንደሚርቁ ተጽፎአል። ቅዱስ ዳዊት አባታችንን ባሰብን ጊዜ ሁኑ በገናው አብሮ ይታሰባል። እርሱም በመቶ ሃምሳ እንደኛው መዝሙር እንዲህ ነበር ያከው። ከዕውቀት እንዲሆናችሁ በከካው ዓከም ይህ መዝሙር አይታወቅም ነበር፡ አሁን ግን በምርምር ከተገኘ በኋላ ብዙዎች ይጠቀሙበት ጀምረዋል። በእኛ ቤተክርስቲያን ግን ከቀድሞ ጀምሮ ተጠብቆ ያከ ቃል ነው። ይህም “በእንተ ርእሱ” ስከ ራሱ የተናገረው ይባላል።

“እደውየ ይገብራ መስንቆ ወእዳብዕየ ያስተዋድዳ መዝሙረ”

“እጆቼ መስንቆ ይመቱ ነበር ጣቶቼም በገና ይደረድሩ ነበር”

አባታችን ነቢዩ መዝሙረኛው ዳዊት በገና እየመታ የእግዚአብሔርን ስም ከማመስገን ጋራ በነቢዩ ሳሙኤል በተቀባ ጊዜ ከተሰጡት ከሰባቱ ሀብታት አንዱ ሀብተ ፈውስ ስከሆነ ንጉሥ ሳኦክ የሚያስጩንቅ ርኩስ መንፈስ ሲያሠቃየው በበገናው ዝማሬ ይፈውሰው ነበር።

“እንዲህም ሆነ ... ዳዊት በገና ይዞ በእጁ ይመታ ነበር።

ሳኦክንም ደስ ያስኘው ያሳርፈውም ነበር ከፋ መንፈስም ከርሱ ይርቅ ነበር።” ጿ ሳሙ. ፲፮ ፥ ፳፫ (16፥23)

ቅዱስ ዳዊት ከእግዚአብሔር በሚዘምርበት ጊዜ በሙኩ ኃይኩና ከብሩ ነበር። ያክታደኩት ሜክኮክ እስከምትቀክድበት ድረስ ከእግዚአብሔር ታቦት ካባው ከካዩ እስኪወድቅ በተመሰሎ ይዘምር ነበር።

ይህም በመጽሐፈ ሳሙኤል ካክለ ምዕራፍ ሰድስት (2 ሳሙ. 6) ዛሬም እንደሚክኮክ ሰዎች እንዳይደፍሩ የታቦቱንም ዝማሬ እንዳይንቁ ቢንቁ ግን የሚደርስባቸውን ቀድመው እንዲያውቁት እግዚአብሔር ነግሮናል። ሜክኮክ የዳዊትን በእግዚአብሔር ፊት መዘመር በናቀት ጊዜ እግዚአብሔር ማህፀኗን ዘጋ። ቅዱስ ዳዊት ግን ለሁን ከሆንኩት በካይ ከእግዚአብሔር እዘምራኩሁ በሰው ፊትም እኩብረዋኩሁ አከ። ዘወትርም እንዲህ አያከ ያመሰግን ነበር።

“በገና ሆይ ተነሥ መስንቆም አኔም ማክጃ እነሣከሁ” አቤቱ በእሕዛብ መካከል እመሰግንሃከሁ መዝ. ፻፯፥፪ (107፥2)

አሠራሩና ምሳኬነቱ፡- ራዕ. ፳፥፰ (5፥8) “መጽሐፉንም

በወሰደ ጊዜ አራቱ እንስሶችና ሃያ አራቱ ሽማግሌዎች በበጉ ፊት ወደቁ እያንዳንዳቸውም በገናንና የቅዱሳን ጸኩት የሆነ ዕጣን የሞከበትን የወርቅ ዕቃ ያዙ” ብኳል።

የበገናን እሠራር ስንመከከት ሁከት ቋሚ ምስራዎችን እናያለን የነዚህ ምሳኤነቱ ከሁከቱ ኪዳናት ከብኩይና ከሐዲስ ነው። በነዚህ በሁከቱ ቋሚ ምስራዎች መኸከል የምንመከከታቸው ዐሥሩ እውታሮችን ነው። የበገናንን እሠራር ከህ እንደ ቅዱስ ዳዊት በገና ዓይነት ነው። የእውታሮቹ (የጅማቶቹ) ቁጥር ዐሥር ነው።

“ወበመዝሙር ዘዐሠርቱ እውታሪሁ ዘምሩ ኩቱ”

“ዐሥር እውታርም ባከው በበገና ዘምሩከት” መዝ. ፴፪፥፪ (32፥2)

ቅዱስ ዳዊት ዐሥር እውታር ባከው በበገና ዘምሩከት ብቻ ማከት ሳይሆን እርሱ ራሱ ያመሰግንበት የነበረው በገና እሥር እውታሮች የነበሩት ነው።

“እግዚአብሔር ሰብሐተ ሐዲስ እሴብሐከ ወበመዝሙር ዘዐሠርቱ እውታሪሁ እዜምር ከከ”

“እቤቱ እዲስ ቅኔ እቀኝክሃከሁ”

ዐሥር እውታር ባከው በገና እዘምርክሃከሁ መዝ. ፻፩፻፩ (143፥9) የእነዚህ ዐሥር እውታሮች ምሳኤነት ከዐሠርቱ ትእዛዛት ነው። ዐሥር እውታሮች በሁከቱ ቋሚ ምስራዎች መጽናታቸው። ዐሠርቱ ትእዛዛት በሁከቱ ኪዳናት በብኩይም በሐዲስም ጸንተው ከመኖራቸው ምሳኤ ነው። (ዐሠርቱ ትእዛዛት የሚከውን ይመክከቱ)

በከካም መክኩ የሚገክጽ ምሳኤነት እንዳከው ከመጽናት በተጨማሪ ዐሠርቱ ትእዛዛት በሁከቱ ትእዛዛት ይጠቃክካሉ። እነዚህም ሁከቱ ሕግጋት ፍቅረ እግዚአብሔርና ፍቅረ ቢጽናቸው። በትርጓሜ እግዚአብሔርን መውደድና ሰውን መውደድ። ከዚህም የተነሣ በበገናው እሠራርና ምሳኤ ሁከቱ

ቋሚ ምስሶዎች በፍቅረ እግዚአብሔርና በፍቅረ ቤጽ ሲመሰኩ በፀሥር እውታር የተመሰኩት ዐሠርቱ ትእዛዛት በነዚህ በሁከቱ ከመጠቃከላቸው የሚገኝ ምሥጢር እኩሙ።

“ኦሪትና ነቢያት በእነዚህ በሁከቱ ትእዛዛት ጸኑ” ማቴ. ፳፩፥፱ (22፥40) ከዚህ ምሥጢር የተነሣ በእኛ ዘንድ ምእመናን እግዚአብሔርን ከማመሰገን የሚሠሩት በገና ምንም እንኳን እንዳንደ በሰምንት እውታሮች የተሠሩ በገና እንዳከ በመጽሐፍ ቢገኝም (1 ዜና ፲፭፥፳፩ (15፥21)) በኛ ዘንድ ግን የሚሠራው ባከፀሥሩ ክከ እንደ ዘማሪው ዳዋት ያከ ነው።

“እግዚአብሔርን ማመሰገን መከካም ነው

ክፁክ ሆይ ከሰምህም ዝማሬ ማቅረብ

በማከዳ ምሕረትን

በክኪትም እውነትህን ማውራት

ፀሥር እውታር ባከው በበገና

ከምስጋና ጋርም በመሰንቁ” መዝ. ፲፩፥፩ - ፫ (91፥1-3)

መከከት

እግዚአብሔርን በዝማሬ ከማገኘቱ ሰዎች ከሚጠቀሙባቸው የዜማ ዕቃዎች መካከክ መከከት እንዴ ነው። ይህም በመጽሐፍ ቅዱስ የተጠቀሰ ነው።

ጠቢቡ ሰኩሞን የእግዚአብሔርን መቅደስ ካነጸ በኋላ ካህናቱ ታሶቱን ወደ ቅድስተ ቅዱሳኑ ሲያሰገቡ ከዘመሩበት የምስጋና ዕቃዎች እንዴ ሰከሆነው ስከ መከከት እንዲህ ተጠቅሷል።

“... መቶ ሃያ ካህናት መከከት ይነፉ ነበር። ካህናቱም ከመቅደስ በወጡ ጊዜ መከከቱንም የሚነፉ መዘምራትም በእንድነት ሆነው እግዚአብሔርን

እያመሰገኑና እያከበሩ፡- እግዚአብሔር ቸር ነውና
 ምሕረቱም ከዘካካም ነውና እግዚአብሔርን አመሰግኑ
 እያኩ በእንድ ቃል ድምፃቸውን ወደ ካይ ከፍ
 አድርገው በመካከትና በጸናጽክ በዜማም ዕቃ ሁኩ
 እግዚአብሔርን ባመሰገኑ ጊዜ ደመናው
 የእግዚአብሔርን ቤት ሞካው።” ፪ ዜና ፳፥፲፩-፲፱
 (5፥11-14)

የኢያሪኮን ቅጽር መውደቅ ስንመከከት ካህናቱ ታቦቱን ተሸክመው
 መከከት እየነፉ ሰባት ጊዜ ሲዞሩ ነበር እግዚአብሔር ድክን
 የሰጣቸው።

“ሕዝቡም ጮኹ ካህናቱም ቀንደ መከከቱን ነፋ
 ሕዝቡም የቀንደ መከከቱን ድምፅ ሲሰሙ ጊዜ ታካቅ
 ጮኹት ጮኹ ቅጥሩም ወደቀ” ኢያሱ ፮፥፳ (6፥20)

ባሬም እኛ ከአምካካችን በዚህ ሥርዓትና ሕግ ስንዘምርከት
 የኃጢአት ግንብ ይፈርሳል እስራኤል ኢያሪኮን ፈጽመው
 እንዳጠፉት እኛም በጠካታችን ሰይጣን ካይ ከዘካካም ድክን
 እናገኛከን።

መከከት ከዝማሬ በተጨማሪ የአዋጅ መንገሪያ ሆኖም
 ያገከግካል ሕዝቡም የመከከት ድምፅ ሲሰሙ ይሰበሰባሉ።

“ሁከቱም መከከቶች በተነፋ ጊዜ ማሳበሩ ኹኩ ወደ
 እንተ ወደመገናኛው ድንኳን ደጃፍ ይሰብሰቡ”
 ዘኁልቀ ፲፥፫ (10፥3)

ዘኁልቀ ምዕራፍ አሥርን በምናነብበት ጊዜ መከከት መቼ
 እንደሚነፋ እግዚአብሔር ከሙሴ እንዳዘዘው
 እንመከከታከን። ይህም ትእዛዝ ከቁጥር አንድ ጀምሮ እስከ
 ዐሥር ድረስ ተዘርዝሯል።

መከከት በሚነፋበት በመከከት በሚዘመርበት ጊዜ
 የምናሰበው ምሥጢር አለ። ዝማሬው ድክን ይገልጻል።
 ይክቁንም ትክቁ ድካችን አምካካችን ኢየሱስ ክርስቶስ
 ሞትን ድክ አድርጎ እንደተነሣ ሁኩ እኛም በእሱ ኃይል

ሞትን ድክ እድርገን በትንሣኤ ተነሥተን እሱን እንደምንከብሰው መከከቱ ሲነፋ እስራኤል ወደ ሙሴና ወደመገናኛው ድንኳን እንደተሰበሰቡ እኛም በትንሣኤው መካከከት መከከቱን ሲነፋ በክብር ተነሥተን ወደ እዳኞችንና እምካካችን ኢየሱስ ክርስቶስ እንደምንሰበሰብ የዘካርያም ቤታችን የሆነችውን ከእርሱ ጋር እንድንሆን የምንኖርባትን ለማያዊ ቤታችንን እንደምንወርስ የሚያስረዳ ነው። ለከዚህ የመከከቱ ድምፅ ሙታንን ሁኑ የሚያስነሣ የአዋጅ ጥሪ ነው። በኢያሪኮ ግንብ መውደቅ ጊዜ የመከከቱ ድምፅ ከእስራኤል ደስታና ኃይል ከኢያሪኮአውያን ጎዘንና ሞት እንደሆነ ሁኑ በጌታ ምጽእትም ጊዜ ከጸድቃን የምሰጋና /የዝማሬ/ ከኃጥአን ግን የክቅሶና የዋይታ ድምፅ ይሆናል።

“ጌታ ራሱ በትእዛዝ በመካከከትም እከቃ ድምፅ በእግዚአብሔርም መከከት ከለማይ ይወርዳልና” ጳጵ 4፡16

“... መከከት ይነፋልና ሙታንም የማይበሰብሱ ሆነው ይነሣኩ ...” ጳጵ 15፡52

የሥሩግ ሌጴሰ ቆጶስ ቅ/ያዕቆብ እንዳከው፡- “ይከውን ንፍሐተ ቀርን ይተ ጊዜ” “ሦስተ ጊዜ የመከከት መነፋት ይሆናል”

በመጨረሻም ክናስተውከው የሚገባን በመከከት መዘመር ከጦርነት መዘጋጀት ነው። ጦርነቱም ከጨከማ እበጋዞች ከርኩሳን መናፍስት ኃይል ጋር ነው። የመከከቱም ድምፅ ከዝማሬው ጋር ሲወጣ ኹክጊዜ ድኩ የክርስቲያኖች ነው።

“የዲያብሎስን ሽንገካ ትቃወሙ ዘንድ እንዲቻላችሁ የእግዚአብሔርን ዕቃ ጦር ኹኩ ክበሱ። መጋደካችን ከደምና ከሥጋ ጋር እይደከምና ... ከከፋት መናፍስት ሠራዊት ጋር ነው እንጂ።” ሌፌ. ጳጵ 6፡11

ከራር

ሕዝቡ ከእግዚአብሔር ምሰጋና ከመስጠት ከሚዘምርባቸው

እንዲሁ የዜማ ዕቃ ከራር ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በተወሰኑ ቦታዎች ተገክጿል። ሰዎች እግዚአብሔርን በዝማሬ እንደሚያመለክቱበት በምሳሌ የገከጸው ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ነው።

“ነፍሰ የኬከበት ነገር እንኳ ዋሽንትም ከራርም ቢሆን ድምፅ ሲሰጥ የድምፁን ክፍነት ባይገክጥ በዋሽንት የሚነፋው ወይስ በከራር የሚመታው መዝሙር እንደት ይታወቃል?”
ጳ ቆሮ. ፲፱፡፮ (14፡7)

ይህ የሚገክጽክን በከራር ከእግዚአብሔር ዝማሬ ይቀርብበት እንደነበር ነው። የኬከን ነገር ሐዋርያው አይጠቀስምና። የከራር አሠራር ሰድስት አውታሮች (ጅማቶች) አኩት። እነዚህም ሰድስቱ ቃካተ ወንጌክን እንደሚመለከቱ የሚናገሩ አበው አኩ።

ዋሽንት፣ እንዚራ፣ እምቢክታ

በመጽሐፍ ቅዱስና በኬኩችም መጻሕፍት እገካክጽ ዋሽንት፣ እንዚራና እምቢክታ አንድ ዓይነት የዜማ ዕቃዎች ይመስላሉ። ተመሳሳይነት አካቸው።

“>ሰብሕዎ በአውታር ወበእንዚራ>

“በአውታርና በእምቢክታ አመለግኑት” መዝ. ፪፯፡፱
(150፡4)

ከዚህ የቅዱስ ዳዊት ቃል እንደምንረዳው እንዚራ የተባከው እምቢክታ ከመሆኑ ግክጽ ነው። እሠራሩም በአብዛኛው ቀርከሃ (መቃ) ከተባከ እንጩት ነው። ይህ ደግሞ ከዋሽንት ጋር አንድ አይነት እንደሆነ ይገክጽክናል። ዛሬም ምእመናን ታቦተ ንግሥ በሚሆንበት ጊዜ እምካክን ያመለግኑበታል። ይህም በመጽሐፍ የተገከጸ እግዚአብሔርም የሚወደው ነው። “እንዲሁ እስራኤል ሁኩ ሆ አያኩ ቀንደ መከከትና እምቢክታ አየነፋ ጸናጽክና መለንቆ በገናም እየመቱ የእግዚአብሔርን የቃክ ኪዳን ታቦት እመጡ።” ጆ ዜና ፲፭፡፳፰ (15፡28)

መከከትና አምቢክታ አየነፋ የሚከው ሐረግ አምቢክታ የሚነፋ የዜማ ዕቃ እንደሆነ ይገካል። ይህም የመጠን ክፍነት ይኑረው እንጂ ከዋሽንትና ከእንዚራ ጋር እንደ መሆኑን ያሳያል።

እንዚራ በትንፋሽ አየነፋ የሚያመለግኑበት የዜማ መሳሪያ ከመሆኑ አባታትን አባ ጊዮርጊስ ዘጋሥጫ ኢትዮጵያዊው በሰዐታት ድርሰቱ እንዲህ ብኳል።

“ወአስተንፍሲ ውስተ አፋየ ከመ እኩን ዕንዚራሁ ከበኩርኪ”

ከራርን በተመከከትንበት አንቀጽ እንዳየነው ቅዱስ ጳውሎስ ዋሽንትን ጠቅሶ አስተምሮናል። ይህም በጆኖ ቆሮንቶስ ምዕራፍ ፲፱ ቁጥር ፯ የተገኘው ነው። በመዝሙር ፻፮፥፭ (97፥5) እንዲህ ይካል “በመሰንቀና በዝማሬ ድምፅ ዘምሩ በዋሽንትና በመከከት ድምፅ”

እነቃቅቶ ካስጀመረኝ፡ አተጋግቶ ካስፈጸመኝ፡
ከክፁክ እግዚአብሔር ከብር ምስጋና ይግባው
አሜን።

ዋቢ መጻሕፍት

ሃይማኖት እብው፡ 1986 ዓ.ም፡ ትንሳኤ ዘጉባዔ ማተሚያ ቤት፡
አዲስ አበባ

መጽሐፈ ሄኖክ እንድምታ ትርጓሜ፡ 2003 ዓ.ም፡ ትንሳኤ
ማሳተሚያ ድርጅት፡ አዲስ አበባ

መጽሐፈ መነኮሳት፡ ማር ይስሐቅ፤ 1982 ዓ.ም፡ ተስፋ
ገብረሥካሴ ማተሚያ ቤት ፤ አዲስ አበባ

መጽሐፈ መነኮሳት፡ ሁከተኛ መጽሐፍ ፊክሽን (ገብረ
ክርስቶስ) ንባብና ትርጓሜው፡ 1982 ዓ.ም፡ ተስፋ ገብረ
ሥካሴ ማተሚያ ቤት፡ አዲስ አበባ

መጻሕፍተ መነኮሳት፡ ሦስተኛ መጽሐፍ አረጋዊ መንፈሳዊ
ንባብና ትርጓሜው፡ 1982 ዓ.ም፡ በተስፋ ገብረሥካሴ
ማተሚያ ቤት፡ አዲስ አበባ

መጻሕፍተ ብኩያት፡ ፪ቱ እሙ እሙንቱ ለሪት ዘፍጥረት
(ዘክርያስ) ለሪት ዘፀላት እንድምታ ትርጓሜ፡ 1999 ዓ.ም፡
ትንሳኤ ማሳተሚያ ድርጅት፡ አዲስ አበባ

መጻሕፍተ ብኩያት፡ ሠክሰቱ እኩ እሙንቱ እ.ያሉ፡ መሣፍንት፤
ሩት ትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት

መጻሕፍተ ብኩያት፡ ፫ቱ እኩ እሙንቱ ፤ ለሪት ዘከዋውያን ፤
ለሪት ዘሁከቁ ለሪት ዘዳግም እንድምታ ትርጓሜ፡ 1999
ዓ.ም፡ ትንሳኤ ማተሚያ ድርጅት

መጽሐፈ ሰንክሳር፡ ግእዝና ለማርኛ ከመሰከረም-የካቲት፡
1994 ዓ.ም፡ ትንሳኤ ማተሚያ ቤት

መጽሐፈ ሰንክሳር፡ ግእዝና ለማርኛ 1993 ዓ.ም፡ መጋቢት-
ጳግሜ፡ ትንሳኤ ማተሚያ ቤት

መጽሐፈ ኩፋክ፡ እንድምታ ትርጓሜ፡ 2006 ዓ.ም፡ ትንሳኤ

ማሳተሚያ ድርጅት፡ አዲስ አበባ

መጽሐፈ ቅዳሴ፡1989 ዓ.ም፡ ትንሣኤ የመጻሕፍት ማሳተሚያ ቤት፡ አዲስ አበባ

መጻሕፍተ ነገሥት አርባዕቱ በአንድምታ ትርጋሜ፡ 2000 ዓ.ም፡ ትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት፡ አዲስ አበባ

መጽሐፈ ዲድስቅኤያ (ዘአበዊነ ሐዋርያት)፡ 2004 ዓ.ም፡ ትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት፡ አዲስ አበባ

መዝሙረ ዳዊት ዘምስከ ነገሥ፤ 1987 ዓ.ም፡ ተስፋ ገብረ ሥካሴ ማተሚያ ቤት፡ አዲስ አበባ

መዝሙረ ዳዊት ንባቡና ትርጓሜው፡1982 ዓ.ም፡ተስፋ ገብረ ሥካሴ፡አዲስ አበባ

መጽሐፈ ግጻዌ፡ 1977 ዓ.ም፡ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት

መጽሐፍ ቅዱስ የብኩይ እና የሐዲስ ኪዳን መጻህፍት፡ 1980 ዓ.ም ፡ብርሃንና ሰካም ማተሚያ ቤት፡ አዲስ አበባ

መሐሪ ትርፌ (ኪቀ ኪቃውንት)፡ 1989 ዓ.ም፡ መጽሐፈ ሐዲሳት ሠክስቱ፡ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት፡ አዲስ አበባ

ሰዓታት፡ ዘከኪት ወዘነግህ፡ 1989 ዓ.ም፡ ተስፋ ገብረ ሥካሴ ማተሚያ ቤት፡ አዲስ አበባ

ወንጌክ ቅዱስ ንባቡና ትርጓሜው፡ 1988 ዓ.ም፡ ትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት

የቅዱስ ጳውሎስ መጽሐፍ ንባቡ ክንትርጓሜው፡ 1988 ዓ.ም፡ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት፡ አዲስ አበባ

ያሬድ (ቅዱስ) 1998 ዓ.ም ፤ መጽሐፈ ድጓ ፤ ንግድ ማተሚያ ድርጅት፡ ትንሣኤ አሳታሚ፡ አዲስ አበባ

ያሬድ (ቅዱስ) 1986 ዓ.ም፤ ዝማሬ መዋስዕት ፤ ትንሣኤ

ማሳተሚያ ድርጅት፡ አዲስ አበባ

ዳንኤክና አስራ ሁከቱ ደቂቅ ነቢያት፡ 1998 ዓ.ም፡ ትንሣኤ
ማሳተሚያ ድርጅት፡ አዲስ አበባ

ድርሳነ ዘቅዱስ ዮሐንስ እፈጠርኝ ንባብና ትርጓሜ፡ 1987
ዓ.ም፡ ተስፋ ገብረ ሥካሴ ማሳተሚያ ቤት

ውዳሴ ማርያም ንባብና ትርጓሜው፡ 1983 ዓ.ም፡ ትንሣኤ
ማሳተሚያ ድርጅት፡ አዲስ አበባ

ፍትሐ ነገሥት ንባቡና ትርጓሜው፡ 1990 ዓ.ም፡ ትንሣኤ
የመጻሕፍት ማሳተሚያ ድርጅት፡ አዲስ አበባ

መጽሐፈ ባሕረ ሐሳብ (አቡሻኸር)

መጽሐፈ ቀኤሜንጦስ

መጽሐፈ አሚን ወሥርዓት

ይህ መጽሐፍ መጽሐፈ አሚን ወሥርዓት ተብሎ ተሠይሟል። አሚን ማለት ሃይማኖት ሲሆን ሥርዓትም ሃይማኖት የሚገኝበትን ሕግጋት ያመለክታል። ከቀድሞ አለውና አሚን ሲወርድ ሲዋረድ የመጣውን የትርጓሜ ስህተትና የአምነት ሥርዓት እንዲሁም ትውፊት ሳይቀር እየጠቀመ ይነግረናል።

መጽሐፈ አሚን ወሥርዓትን ያነበበ ሰው ስክሩ አርቶዶክስ ተዋሕዶ አምነቱ በቂ የሆነ መረጃ ያገኛል። ከሚነሱም ጥያቄዎች መጽሐፈ አሚን ወሥርዓት የተዘጋጀ መሆኑ ነው። በከፋ አምነት ያካ ሰው ይህን መጽሐፍ ካነበበ የአርቶዶክስ ተዋሕዶ ሥርዓት አምክኩን በሚገባ ይረዳል። የአምነቱንም እውነተኛነት ያውቃል።

መምህር ዶ/ር ዘበነ ከሚ በኢትዮጵያ አርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መምህረ ሃይማኖት የቤተ ክርስቲያን አምነትና ሥርዓት ከንባብ እስከ ትርጓሜ ሥርዓት ቅዳሴን ከታካቁ ብድሶ አባት አቡነ ሰካሚ እና ከታካቁ ኪቅ ከመጋቤ ምስጢር አካቃ መሠረት ተሰማ የተማሩ፤ በነገረ መከከት ትምህርት ከቅድስት ሥነሴ መንፈሳዊ ኮከጅ በዲግሪ በመጨረስ ከዚያም በአሜሪካን ሀገር በዋሺንግተን ዲ.ሲ. በሚገኘው በታወቀው የሃዋርያዊ ዩኒቨርሲቲ በማስተርስ ስክሩ ዓክም አምነቶችጥናትና በፍክሰፍና እንዲሁም በዶክተሬት ዲግሪ በሥነ አመራርና እንትሮፖኬጂ ጠናቅብከፍተኛ ማዕረግ ተመርቀዋል። በአንደኛነት ደረጃም አጠናቀዋል። በብዙ ሰቶች ዩኒቨርሲቲ በአጃንክት ኅሮፌሰርነትና በሃዋርያዊ ዩኒቨርሲቲ ገሰት ኅሮፌሰርነት ያገኘባቸዋል። በአሜሪካን ሀገር በደብረ ገነት መድኃኔዓክም የኢትዮጵያ አርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የደብሩ አካቃ ናቸው። ኑሯቸውም በአሜሪካን ሀገር በቨርጂኒያ ግዛት ከባክሲታቸው ከወ/ሮ ሳኪና ታደሰ ጋር ነው።